

การศึกษาปัญหา ความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียน
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ปริญญานิพนธ์

ของ

สุภาวดี เขมะศรีสุวรรณ

26 ก.ค. 2543

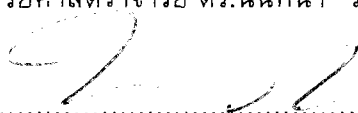
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2543

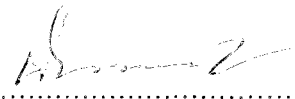
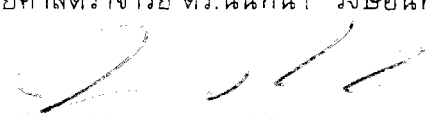
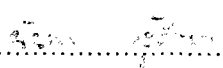
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

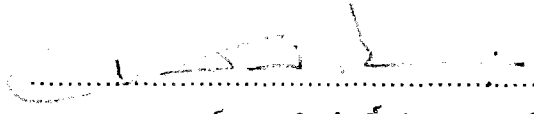
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.นันทา สุรักษา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ ...12... เดือนพฤษภาคม พ.ศ 2543

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนันตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำปริญญานิพนธ์ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสกา และอาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. นันทา สุรักษา ที่กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านใน ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ นายธีระพงศ์ นิยมทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนไทรน้อย อาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนไทรน้อยทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้การวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ด้วยความเรียบร้อยดี

ขอขอบคุณ เรืออากาศโทวีระวัฒน์ ประทีปรัตน์ นางกาญจนา เหมรัตน์ นางสาววรรณวดี พรหมสุรินทร์ พันจ่าอากาศเอกณรงค์ วงศ์คุ้มสิน และนางสาวศิริรุ่ง สุกฤกษ์คุณ คุณสาโรจน์ กาลศิริศิลป์ คุณอังคณา เทศทิศ คุณบังอร ศรีคำ และคุณนवलอนงค์ วงษ์เพชร ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ที่ส่งเสริมทั้งกำลังกายและกำลังใจ

ขอขอบคุณพี่และเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ภาคพิเศษ ปี 2538 ทุกคนที่เป็นกำลังใจ และให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณอาจารย์ประเทือง ทรัพย์เกิด นักวิชาการศึกษาระดับการศึกษา 5 ที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ คุณแม่ณภาพร เหมือนหม้อ คุณพ่อประยูร เหมือนหม้อ นายเฉลิมพงษ์ เขมะศรีสุวรรณ และน้องชาย 2 คนที่มีส่วนร่วมให้กำลังใจ และสร้างพื้นฐานการศึกษาให้ผู้วิจัยตลอดมา

สุภาวดี เขมะศรีสุวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	7
ความหมายของเด็กเรียนเก่ง.....	8
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	14
อิทธิพลที่ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	15
ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	19
ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	21
การสัมภาษณ์.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	35
3 การดำเนินการค้นคว้า.....	41
แหล่งข้อมูล.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44

บทที่	หน้า
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	44
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง....	46
ตอนที่ 3 ศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวัง เกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน โรงเรียนและบิดา - มารดา.....	52
5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	72
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	72
แหล่งข้อมูล.....	72
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ.....	80
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	89
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	104

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตาม เพศ อายุ ลำดับที่เกิด ระดับชั้น ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และ อาชีพของบิดา-มารดา.....	44
2 ค่าความถี่ ร้อยละ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตามเพศ	47
3 ค่าความถี่ ร้อยละ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตาม ลำดับที่เกิด.....	48
4 ค่าความถี่ ร้อยละ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตาม ระดับชั้น.....	49
5 ค่าความถี่ ร้อยละ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตาม ผลการเรียนเฉลี่ย.....	50
6 ค่าความถี่ ร้อยละ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตาม อาชีพบิดา-มารดา.....	51
7 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับปัญหา ด้านที่เกี่ยวกับตนเองของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	52
8 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับสาเหตุของปัญหา ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	53
9 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับวิธีการแก้ปัญหา ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	54
10 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับความคาดหวัง ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	55
11 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับปัญหา ด้านที่เกี่ยวกับครูของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	56
12 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับสาเหตุของปัญหา ด้านที่เกี่ยวกับครู ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	57
13 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับวิธีการแก้ปัญหา ด้านที่เกี่ยวกับครู ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง.....	58

[illegible]

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ย่อมเล็งเห็นว่าการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อพัฒนากำลังคนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและจำเป็นที่สุด เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับความหมายของการศึกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2520 ไว้ตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว” (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี, 2539 : 141-142)

ในการประเมินคุณภาพการศึกษาในทุกระดับชั้นนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้น ๖ กรมวิชาการได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการให้ ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 เป็นต้นมา โดยตรวจสอบคุณภาพของนักเรียนโดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ครอบคลุมความสามารถ ตามจุดหมายหลักสูตรทั้งนี้เพราะนักเรียนระดับชั้นมัธยมนั้นเป็นช่วงสำคัญสำหรับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการเตรียมตัวเข้าศึกษาต่อและเข้าสู่โลกของงาน อีกทั้งในระดับนี้ยังเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ คือ อยู่ในช่วงวัยรุ่น การประเมินดังกล่าวจึงคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ความสามารถด้าน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และพื้นฐานอาชีพ สังคมศึกษา พลานามัย การคิดและแก้ปัญหา รวมทั้งด้านจิตพิสัย ทางคุณธรรมและค่านิยม ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลพื้นฐานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไปวางแผนกำหนดทิศทางพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ให้ทันกับความเร็วก้าวหน้าในยุคข้อมูลข่าวสารและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่อไป (กรมวิชาการ 2538 : 1)

สำหรับความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ผู้เรียนที่ได้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงย่อมแสดงว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และสะท้อนว่าเป็นผู้ที่เอาใจใส่ต่อการเรียน ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ และมีคุณสมบัติที่สังคมชื่นชม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังเป็นองค์ประกอบหนึ่ง เพื่อคัดนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เป็นดัชนีสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยบ่งชี้ถึงคุณภาพของ

หน่วยงานทางการศึกษา ทางโรงเรียนเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ครบถ้วนตามหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างสมดุลรอบด้าน เป็นไปตามความต้องการของสถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องกับตลาดแรงงานและเป็นที่ยอมรับของสังคม นอกจากนี้ ผู้เรียนเองจะเห็นความสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้ความสำคัญต่อการเรียนทุกวิชาตามหลักสูตร มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามหลักสูตร ได้พัฒนาคุณลักษณะ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2542 : 1 – 2)

สำหรับการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กในกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้น ในต่างประเทศมีประเทศที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย อิสราเอล อินเดีย และไทย เป็นต้น โดยเฉพาะสำหรับสหรัฐอเมริกา รัฐสภาได้ยอมรับร่างหลักการเกี่ยวกับคุณลักษณะและความสามารถของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยออกเป็นกฎหมายให้โรงเรียนจัดโปรแกรมพิเศษสำหรับเด็กที่ค้นพบว่ามีความสามารถพิเศษเด่นกว่าเด็กอื่น เพื่อให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของตัวเองและต่อสังคม สำหรับประเทศไทย หน่วยงานทางการศึกษาที่เริ่มให้ความสนใจในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ได้แก่

1. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร จัดตั้งมูลนิธิเด็กปัญญาเลิศ เมื่อ พ.ศ. 2523
2. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(สสวท.)จัดทำโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(พสวท.)และได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเด็กสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ เมื่อ พ.ศ. 2524
3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดสรรทุนเพิ่มเติมให้แก่นิสิต ที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากนี้ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6(พ.ศ. 2530 – 2534) ได้มอบหมายให้คณะต่าง ๆ สร้างหลักสูตรพิเศษเพิ่มเติมจากหลักสูตรปกติ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถสูง เพื่อเป็นผู้นำทางวิชาการต่อไป
4. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จัดโครงการเสริมสมอง
5. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดโครงการเร่งสำหรับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยคัดเลือกเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมาเข้าโครงการเพื่อเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4, ม.5 และ ม.6) โดยใช้เวลาเรียน 2 ปี แทนที่จะเรียน 3 ปี

ศรียา นิยมธรรม (2530 : 159) กล่าวว่า มนุษย์ไม่เหมือนทรัพยากรอย่างอื่นตรงที่ว่าช่วงการใช้งานสั้น ทรัพยากรอย่างอื่นเช่น แร่ธาตุ ถ้าไม่ถูกค้นพบมันก็ยังคงอยู่ รอวันที่จะถูกค้นพบ แต่มนุษย์ถ้าเกิดมามีความสามารถในตัวเองสูงมาก แต่ไม่มีโอกาสได้เห็น ได้แสดงออก ไม่ได้รับการส่งเสริม พอหมดวัยหนึ่งก็หมดไป สถิติปัญญาก็เสื่อมลงไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งดีที่มีแต่เกิดก็เท่ากับสูญเปล่า ในขณะที่ ปิยะรัตน์ วิชาสุรเมณฑล (2525 : 64) ให้ความเห็นว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไม่ควรถูกปล่อยปละละเลย เพราะคิดว่าเด็กเหล่านี้เก่งอยู่แล้ว สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ การส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาตนเองให้มีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกันควรส่งเสริมให้เด็กปรับปรุงตนเองในด้านที่ยังด้อยอยู่จะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์และมีสุขภาพจิตที่ดี

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอาจมีปัญหาได้เช่นเดียวกันกับเด็กอื่น ๆ แต่ปัญหาของนักเรียนพวกนี้อาจแตกต่างไปจากเด็กปกติ นั่นคือ ตามปกติแล้วเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะมีคามวิตกกังวล และมีความคาดหวังต่อผลการเรียนของตนอย่างมาก จากประสบการณ์ของผู้วิจัย ในการทำงานหน้าที่ครูแนะแนว พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่ จะมาขอรับคำปรึกษาและคำแนะนำ ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน เรื่องส่วนตัว – สังคม การคบเพื่อน การประกอบอาชีพ และพบว่าปัญหาที่นักเรียนซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนมากจะเป็นเรื่องดังต่อไปนี้คือ เกรงว่าผลการเรียนจะลดลง ไม่เข้าใจวิชาที่ครูสอน ไม่มีสมาธิในการเรียน มีปัญหาในการทำงานร่วมกับเพื่อน ทำให้เกิดความวิตกกังวล บางครั้งเบื่อหน่ายการเรียน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ถ้ามีการปล่อยทิ้งไว้หรือละเลยจะทำให้เกิดการสูญเสียต่อการศึกษาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในจุดนี้ และสนใจที่จะศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในด้าน 5 ด้านคือ

1. ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง
2. ด้านที่เกี่ยวกับครู
3. ด้านที่เกี่ยวกับเพื่อน
4. ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน

5. ด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ด้านที่เกี่ยวกับครู ด้านที่เกี่ยวกับเพื่อน ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน ด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาให้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูล เป็นนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย ปีการศึกษา 2542 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.00 ขึ้นไป ตั้งแต่ภาคเรียนที่เริ่มเข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) จนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 56 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 50 คน โดยที่ ม.1 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอมแรก ม.2 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-3 ม.3 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 6 คน โดยที่ ม.4 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอมแรก ม.5 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-3 ม.6 ไม่มี

ตัวแปรที่จะศึกษา ได้แก่ ปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหาและความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

1. ตัวแปรด้านข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ลำดับที่เกิด ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม อาชีพบิดา-มารดา
2. ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
3. สาเหตุปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
4. ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
5. วิธีการแก้ปัญหของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง นักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.00 ขึ้นไป ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนไทรน้อย ปีการศึกษา 2542

2. ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง สิ่งที่ทำให้นักเรียนไม่สบายใจ กังวลใจ

3. สาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ที่มาหรือมูลเหตุของปัญหาที่ทำให้นักเรียนเกิดความไม่สบายใจ กังวลใจในด้านที่เกิดจากตนเอง เกิดจากครู เกิดจากเพื่อนร่วมชั้น เกิดจากโรงเรียน เกิดจากบิดา-มารดา

4. ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ความต้องการของนักเรียนที่มีต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

5. วิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ความพยายามของนักเรียนที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น

สำหรับปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ไข และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในงานวิจัยนี้ได้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ด้านที่เกี่ยวกับครู ด้านที่เกี่ยวกับเพื่อน ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน ด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา

6. การสัมภาษณ์ หมายถึง วิธีการถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยใช้แนวทางในการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 การสร้างสัมพันธภาพ ได้แก่ การที่ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง นักเรียนแนะนำตัวเอง การสนทนาเพื่อสร้างความคุ้นเคย และบอกจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ ครั้งนี้

6.2 การดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูล ได้แก่ การถามปัญหาที่นักเรียนพบสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวัง ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้บันทึกเทปการสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์

6.3 ยุติการสัมภาษณ์ ได้แก่ การสรุปข้อมูล การพูดให้กำลังใจ และขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือ

7. เพศ หมายถึง เพศของนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

8. ลำดับที่การเกิด หมายถึง ลำดับที่ในการเกิดของนักเรียน ได้แก่ ลูกคนโต ลูกคนกลาง ลูกคนสุดท้องและลูกคนเดียว

9. ระดับชั้นเรียน หมายถึง ระดับการศึกษาของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

10. ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม หมายถึง ระดับของผลการเรียนของนักเรียนที่สะสมไว้ใน ระดับชั้น ม.1 จำนวน 1 ภาคเรียน ในระดับชั้น ม.2 จำนวน 3 ภาคเรียน ในระดับชั้น ม.3 จำนวน 5 ภาคเรียน ในระดับชั้น ม.4 จำนวน 1 ภาคเรียน ในระดับชั้น ม.5 จำนวน 3 ภาคเรียน ซึ่งมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.00 ขึ้นไป

11. อาชีพบิดา-มารดา หมายถึง การประกอบอาชีพหลักของบิดา-มารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม อาชีพลูกจ้าง ในที่นี้อาชีพรับราชการ อาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพค้าขาย รวมเรียกเป็นอาชีพอื่น ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ความหมายของเด็กเรียนเก่ง
3. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. ปัจจัยที่ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
5. ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
6. ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
7. การสัมภาษณ์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชวาล แพร่ตฤณ (2517 : 5) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความรู้ทักษะ และสมรรถภาพทางสมองในด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับจากการสั่งสอนของครู ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 6) ได้บัญญัติศัพท์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ในหนังสือประมวลศัพท์บัญญัติทางการศึกษาว่า หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใด ๆ ที่จะต้องอาศัยทักษะหรือมีละอันก็ต่ออาศัยความรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ

อังฉรา สุขารมณ์ (2530 : 6) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ขนาดของความสำเร็จที่ได้จากการเรียนที่อาศัยความสามารถเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล โดยตัวชี้บ่งถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจได้มาจากกระบวนการที่ไม่ต้องอาศัยการทดสอบ (nontesting procedures) เช่น จากการสังเกต หรือการตรวจการบ้าน หรืออาจอยู่ในรูปของเกรดที่ได้จากโรงเรียน (School grade)

ความหมายของเด็กเรียนเก่ง (Gifted Child)

คำแปล

ในประเทศไทยมีการแปลคำว่า “gifted child” ไว้หลายคำ เช่น เด็กฉลาด เด็กอัจฉริยะ เด็กเก่ง เด็กมีพรสวรรค์ เด็กสามารถพิเศษ และเด็กปัญญาเลิศ เป็นต้น แต่ความหมายของคำเหล่านี้ก็ไม่ได้แตกต่างกัน (อารี รังสินนท์ . 2529 : 46) สำหรับพจนานุกรมของ สอ เสถบุตร ได้แปลคำว่า gifted ในความหมายของคำคุณศัพท์ว่า มีพรสวรรค์ เก่ง ผู้วิจัยจึงขอเลือกใช้คำว่า “เด็กเรียนเก่ง” แทนคำว่า “gifted child” และใช้คำว่า “เด็กสามารถพิเศษ” แทนคำว่า “talented child”

ความหมาย

มีผู้รู้หลายท่านให้ความหมายหรือคำจำกัดความของเด็กเก่งไว้มากมาย ซึ่งความแตกต่างของความหมายหรือคำจำกัดความ ขึ้นอยู่กับการศึกษาวิจัยประสบการณ์และภูมิหลังของผู้รู้เหล่านั้น จากรายงานของอับราฮัม (Abraham . 1958 : 24-27) กล่าวว่า นิสิตคนหนึ่งได้รวบรวมความหมายของคำว่าเด็กเก่งไว้ได้ถึง 113 ความหมาย ซึ่งจะขอนำความหมายที่นิยมใช้เข้ามาเป็นตัวอย่างบ้างดังนี้

เทอร์แมน (Terman) ได้ทำการศึกษาวิจัยในปี ค.ศ. 1925-1959 ซึ่งเป็นงานวิจัยที่สำคัญและมีชื่อเสียงมาก ได้ให้ความหมายเด็กเก่งว่า เป็นเด็กที่มีระดับสติปัญญาตั้งแต่ 140 ขึ้นไป โดยระดับสติปัญญานี้วัดจากแบบทดสอบสติปัญญาของแอสตันฟอร์ด-บินเน็ต (Stanford-Binet Intelligence Scale) โดยเทอร์แมนสันนิษฐานว่า ความเก่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับสติปัญญา

อับราฮัม (Abraham . 1957 : 24-27) ได้ให้คำจำกัดความของเด็กเก่งว่า เด็กเก่งหมายถึงเด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความสามารถสูง สามารถเรียนจบบทเรียนได้เร็วกว่าเวลาที่กำหนดให้
2. มีความสามารถสูงในด้านการคิดสร้างสรรค์ การใช้เหตุผล
3. มีความสนใจกว้างขวางและมักผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูง
4. มีความสามารถทางศิลปะและเครื่องกล
5. มีระดับสติปัญญาสูง
6. มีผลการเรียนดีเด่น มีผลงานที่ดีเด่นแก่สังคม

สรุป

ความหมายของความเก่ง (Giftedness) ดังตัวอย่างจะเห็นได้ว่า พัฒนาการของความหมายนั้นกว้างขึ้น จากการพิจารณาระดับสติปัญญา (I.Q) เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ก็มีการนำความสามารถพิเศษหรือความถนัดเฉพาะด้านเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย จนทำให้เกิดศัพท์อีกคำหนึ่งขึ้นมาคือคำว่า “talented” ซึ่งจะใช้ในความหมายของความสามารถพิเศษหรือความถนัดเฉพาะด้าน เช่น ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา เป็นต้น ส่วนความเก่ง (gifted) นั้น จะใช้ในความหมายของความสามารถทางสติปัญญาหรือทางวิชาการ ซึ่งเด็กเก่งจะมีสติปัญญาสูง ความสามารถสูง มีความเด่นกว่าผู้อื่นในการเรียน การใช้เหตุผล ความเป็นผู้นำและมีจำนวนน้อย

ลักษณะและธรรมชาติของเด็กเก่ง

ผู้เริ่มงานวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะและธรรมชาติของเด็กเก่งคือ เทอร์แมน (Terman, 1965 อ้างอิงมาจาก ดวงเดือน อ่อนน้อม, 2529 : 9) โดยทำการศึกษาระยะยาว เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1921 จนถึง ค.ศ. 1956 รวมเวลาทั้งสิ้น 35 ปี จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ความรู้มากมายเกี่ยวกับเด็กเก่ง อันได้แก่ สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ ภูมิหลังของครอบครัว พัฒนาการด้านร่างกาย ประวัติสุขภาพ บุคลิกภาพและความสนใจพิเศษ การปรับตัวในการประกอบอาชีพ ตลอดจนความสุขในชีวิตสมรส ซึ่งผลการศึกษาของเทอร์แมน (Terman) คัดค้านกับความเชื่อดั้งเดิมที่ว่าเด็กเก่งมักจะมีร่างกายอ่อนแอ ร่างเล็ก สวมแว่น อ่านหนังสือตลอดเวลา ไม่สนใจในการออกไปเที่ยวนอกบ้าน มีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคม และมีอารมณ์ผิดปกติเทอร์แมน พบว่า เด็กเก่งนอกจากจะเป็นเลิศทางด้านสติปัญญาแล้ว ยังมีความเหนือกว่าเด็กปกติทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และความสามารถ

ต่อจากนั้นได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะและธรรมชาติของเด็กเก่งเรื่อยมา นักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่ทำการศึกษาวิจัยด้านนี้ได้แก่ คอก (Cox) , กัลเลคโฮ (Gallagher) , ทอร์เรนซ์ (Torrance) , กิลฟอร์ด (Guildford) , เรนซูลลี (Renzulli) , ไอแซค (Isaacs) , ฮอลลิงเวิร์ท (Hollingworth) , มาร์ตินสัน (Martison) เป็นต้น

U.S. Office of Gifted and Talented และ Council for Exceptional Children (C.E.C.) ได้รวบรวมและสังเคราะห์ลักษณะของเด็กเก่งจากงานวิจัยทางด้านนี้ได้ข้อสรุปดังนี้ (Clendening and Davies . 1980 : 13-15)

ลักษณะทั่วไป (General Characteristics)

1. อ่านหนังสือโดยเข้าใจความหมายของภาษาได้ดีตั้งแต่อายุยังน้อย พบว่าครึ่งหนึ่งของเด็กเหล่านี้อ่านหนังสือได้ก่อนเข้าเรียน

2. เรียนทักษะพื้นฐานได้ดีและรวดเร็วโดยมีการฝึกฝนน้อยกว่าเด็กปกติ
3. มีความสามารถในการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ดีกว่าเพื่อนในวัยเดียวกัน
4. สามารถอ่านและแปลความหมายของศัพท์ต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องสะกดคำ ในขณะที่เด็กอื่นต้องสะกดคำก่อน
5. ต้องการความช่วยเหลือน้อยในการหาคำตอบของปัญหาที่เกี่ยวกันอย่างไรและทำไม
6. ชอบทำงานที่เป็นอิสระตั้งแต่อายุน้อย มีความสนใจ และมีสมาธิในการทำงานนานกว่าเด็กทั่วไป
7. ความสนใจมีทั้งสนใจทุกเรื่อง และสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป
8. มีพลังและความกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ สูง
9. มีการสนองตอบและมีความสัมพันธ์อันดีกับ พ่อแม่ ครู และผู้ใหญ่ ชอบคบเพื่อนที่มีอายุมากกว่า หรือเป็นผู้ใหญ่กว่า

ลักษณะทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative Characteristics)

1. คิดได้เร็ว และสามารถที่จะคิดได้มากคิด ได้ต่อเนื่องหรือเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่คิด
2. คิดได้ยืดหยุ่น คือสามารถใช้วิธีการหรือทางเลือกหลาย ๆ แบบ ในการแก้ปัญหา
3. มีความคิดริเริ่ม คือคิดสิ่งที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากความคิดทั่วไป ความคิดริเริ่มอาจเป็นความคิดที่ไม่เคยมีใครคิดถึงมาก่อน หรืออาจจะเป็นความคิดที่ดัดแปลงจากความคิดเดิมก็ได้
4. คิดได้ละเอียดละออ (elaboration) ปะติดปะต่อเรื่องหรือความคิดของเหตุการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ได้
5. กระตือรือร้นที่จะสนุกกับสิ่งที่ซับซ้อน และสามารถแก้ปัญหาได้ดี
6. เป็นนักเดา (guessers) ที่ดี และมีความสามารถในการตั้งสมมุติฐาน
7. มีอารมณ์อ่อนไหวต่อสิ่งสวยงาม และชอบทางด้านสุนทรียศาสตร์ แต่ก็ตระหนักถึงความมีเหตุผลต่อตนเอง
8. มีความอยากรู้อยากเห็นสูง
9. ชอบใช้ความคิดในการสร้างจินตนาการ การเพื่อฝัน

ลักษณะการเรียนรู้ (Learning Characteristics)

1. มีความสามารถในการสังเกตสูง จับประเด็นสำคัญของเรื่องต่าง ๆ หรือเห็นส่วนสำคัญของสิ่งต่าง ๆ
2. ชอบอ่านหนังสือ และอ่านหนังสือหรือนิตยสารที่เหมาะสมสำหรับคนสูงวัยกว่าตน
3. ชอบทำกิจกรรมที่ต้องใช้สติปัญญา
4. มีพัฒนาการที่ดีเกี่ยวกับสรุป หรือสังเคราะห์ และการเกิดมโนทัศน์
5. ยังเห็นถึงความสัมพันธ์ของเหตุผล มีสามัญสำนึกที่ดี
6. มีแนวโน้มที่ชอบสถานที่ที่เรียบร้อย และสิ่งแวดล้อมที่เป็นระเบียบ
7. ชอบถามคำถาม สงสัย วิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมิน เห็นและรับรู้สิ่งที่เหมือนแตกต่าง และสิ่งที่ผิดปกติได้ไว
8. มีความจำดีและจำได้นาน
9. แสดงความเข้าใจในกฎ หลักการต่าง ๆ และสามารถลงความเห็นหรือสร้างหลักการเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ
10. แยกแยะสิ่งที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ได้โดยแยกออกเป็นองค์ประกอบย่อย และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ลักษณะทางพฤติกรรม (Behavioral Characteristics)

1. ชอบสืบสวน และอยากรู้อยากเห็น
2. มีแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้สูง ชอบสำรวจ และมีอดทนสูง
3. มีการวางแผนชีวิตหรือพฤติกรรมอย่างดี มีเป้าหมายในการทำงาน
4. สนุกกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ และวิธีการใหม่
5. มีสำนึกเกี่ยวกับศีลธรรมและจริยธรรมสูง
6. บ่อยครั้งที่มีพฤติกรรมเหม่อลอย ฝันกลางวัน (daydream)
7. เข้าใจในศักยภาพ ความสามารถ ความคิดของตนเอง และในบางครั้งอาจปิดบังความสามารถของตนเอง

ถ้าแบ่งลักษณะของเด็กเก่งออกเป็นสองด้าน คือ ลักษณะทางสมองหรือปัญญา และลักษณะทางอารมณ์-สังคม จะพอสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะทางสมองหรือสติปัญญา โดยทั่วไปเด็กเก่งมีระดับสติปัญญา (I.Q.) สูงกว่าระดับปกติ คือตั้งแต่ 130 ขึ้นไป จนถึง 180 หรือสูงกว่านั้น อัตราพัฒนาการทางสมองเร็วกว่าเด็กโดยทั่วไปทุกด้าน เด็กเก่งจะรับไว เรียนรู้ได้ง่าย เข้าใจได้มาก และเข้าใจเรื่องราวที่ยากสลับ

ซับซ้อนได้เป็นอย่างดี และอย่างน้อยที่สุดระดับสติปัญญาของเด็กกลุ่มนี้จะไม่พัฒนาต่ำกว่าอายุจริง หรืออายุปฏิทินอย่างแน่นอน ซึ่งลักษณะเด่นสองประการของสมองคือ การคำนวณปริมาตรการเรียนรู้ และคุณภาพของสมองแตกต่างจากเด็กปกติ เด็กเก่งชอบเรียนเรื่องที่ยาก ซับซ้อนเพราะขี้ยุ ทำท่าย และสนุกกว่าการเรียนรู้โดยการท่องจำ เขาสามารถมองเห็นปัญหาได้ชัดเจน และคิดปัญหาได้ดี กว่าเด็กทั่วไป สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์และหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ได้รับ ช่าง สังเกต จดจำรายละเอียด และสามารถสรุปกฎเกณฑ์ของสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นระบบมีแรงจูงใจ ภายในที่จะเรียนรู้ มีความรับผิดชอบสูง คล่องแคล่ว รวดเร็ว และฉับพลัน

ความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จในการเรียนรู้กับระดับสติปัญญา พบว่ามีความสัมพันธ์ กันสูง เด็กเก่งมักประสบความสำเร็จสูง จากการศึกษาของเทอร์แมนเกี่ยวกับความสำเร็จในการ เรียน พบว่าเด็กเก่งทำคะแนนได้ดีในวิชาการใช้ภาษา การอ่าน การหาเหตุผลทางคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ ส่วนวิชาที่ทำคะแนนไม่ค่อยดี ได้แก่ การสะกดคำ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และที่ทำคะแนนต่ำไปกว่านั้นคือ งานฝีมือ งานปัก การเย็บผ้า ทำอาหาร เป็นต้น

ลักษณะทางอารมณ์-สังคม ประมาณปลายศตวรรษที่ 19 คนยังมีความเข้าใจว่า เด็กเก่ง มักเป็นเด็กที่แปลกประหลาด มีอารมณ์ไม่มั่นคง เนื่องจากมีพัฒนาการเร็วเกินไป ซึ่งทำให้เกิดผล เสีย หรือข้อบกพร่องควบคู่กันไป จึงมักเป็นที่กล่าวกันเสมอว่า คนฉลาดมักมีอารมณ์ไม่มั่นคง ต่อมาเมื่อมีการศึกษากันมากขึ้น ก็พบว่าเด็กเก่งมักเป็นเด็กที่มีบุคลิกดี มีลักษณะสุขุมมีน้อยกว่าเด็ก ทั่วไป น่าไว้วางใจแม้จะอยู่ในสถานการณ์ที่จะชักชวนให้ทุจริต มีทัศนคติที่ดีต่อสังคม มีอารมณ์ มั่นคง มีพัฒนาการไวกว่าเด็กอายุเดียวกัน มีลักษณะอื่น ๆ ที่น่าพึงปรารถนา และมีอารมณ์ดี เด็ก เก่งมักให้ความร่วมมือ มีระเบียบวินัยมากกว่า และมักเลื่อมใสศรัทธาวิบุรุษ แม้จะมีลักษณะของ ปัญหาสุขภาพจิตอยู่บ้าง แต่ก็ยังน้อยกว่าปกติ

การปรับตัวทางสังคม เด็กเก่งจะมีอันตรายน้อยยิ่งหากอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย ต่อการพัฒนา จากทะเบียนของนักโทษทำให้ทราบว่า เด็กเหล่านี้อาจมีปัญหาและถึงขั้นประกอบ อาชญากรรมได้ หากไม่ได้รับการแนะแนวที่ถูกต้อง

ความสนใจทางสังคม เด็กเก่งมีความสนใจทางสังคม สนใจด้านกิจกรรม เช่นเดียวกับ เด็กปกติ แม้ว่าความสนใจในทางกิจกรรมต่าง ๆ จะค่อยไปเล็กน้อยเมื่อเทียบกับเด็กปกติ

ความสนใจเรื่องเพื่อน เด็กเก่งมักสนใจเลือกคบเพื่อนที่มีอายุสมองในระดับเดียวกันจึง มักพบว่าเด็กเหล่านี้มักจะรวมกลุ่มกับเด็กที่มีอายุแก่กว่า หรือเลือกเพื่อนในกลุ่มเด็กเก่งด้วยกัน

ความสนใจในการเล่นและเกมต่าง ๆ เด็กเก่งมีความรู้เรื่องการ เล่นและเกมต่าง ๆ มากกว่า เด็กโดยทั่วไปที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ซึ่งมักจะพบว่าการ เล่นและเกมที่ชอบเล่นก็เป็นไปตาม แนวโน้มของเพศ เพศชายมักชอบเล่นเกมประเภทผู้ชาย เป็นต้น แต่เด็กเก่งเพศหญิงมีแนวโน้มที่

จะชอบเล่นเกมและการเล่นของผู้ชายมากกว่าเด็กหญิงโดยทั่วไป การเล่นเกมของเด็กเก่งจะพัฒนาเร็วกว่าอายุ 2-3 ปี

ความสนใจเรื่องการอ่าน เด็กเก่งมักอ่านหนังสือออกก่อนเข้าเรียน อ่านอย่างง่ายดาย อ่านมาก อ่านอย่างกว้างขวาง และรู้จักเลือกหนังสือดีกว่าเด็กโดยทั่วไป ส่วนใหญ่ชอบหนังสือสั้นกว่าด้วยตนเอง สนใจและอ่านด้วยความพินิจพิจารณา ชอบและสนใจอ่านหนังสือด้านวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การท่องเที่ยว นิทานพื้นบ้าน นวนิยายที่ให้ความรู้ บทกวี หนังสือประเภทที่ให้ความรู้ หนังสือประเภทผจญภัยและนักสืบ เป็นต้น และก่อนจะมีอายุครบ 10 ปีเด็กเก่งจะรู้จักอ่านและสนใจพจนานุกรม สารานุกรมและแผนที่

ทัศนคติต่อโรงเรียน เด็กเก่งสนใจและชอบโรงเรียนมากกว่าปกติ และชอบวิชาประเภททฤษฎี นามธรรม และมีความสนใจน้อยเกี่ยวกับวิชาที่ต้องฝึกหรือปฏิบัติงานมาก

การแนะแนว แม้จากการศึกษาพบว่า ด้านการปรับตัว เด็กเก่งมีปัญหาน้อยกว่าเด็กปกติโดยทั่วไป แต่กระนั้นก็ตาม เด็กเก่งยังต้องการการแนะแนวเพื่อช่วยให้เขาได้พัฒนาและใช้ความสามารถให้เกิดประโยชน์ในทางที่ถูกต้อง

จากลักษณะของเด็กเก่งที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าลักษณะของเด็กเก่งมีมากมาย แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กเก่งทุกคนจะมีลักษณะทุกอย่างเหล่านั้นครบ มีเด็กเก่งจำนวนน้อยมากที่แสดงทุกลักษณะออกมา การเข้าใจลักษณะของเด็กเก่งจะช่วยให้พ่อแม่ และครู มีแนวทางในการสังเกตเด็กได้ชัดเจนและเป็นประโยชน์มากขึ้น เพื่อจะได้ให้ความสนใจ และจัดการศึกษาพิเศษให้ (อัญชลี สารัตนะ. 2533 : 42-45 อ้างอิงมาจาก ; Clendenning and Davies . 1980 : 14)

จากการที่ลักษณะของเด็กเก่งมีมากมาย นักการศึกษาจึงยังไม่ค่อยยอมรับนักว่า ลักษณะที่แน่นอนของเด็กเก่งคืออะไร แต่เป็นที่ยอมรับว่าลักษณะที่ได้รับการเลือกมาใช้อธิบายเด็กเก่งย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะของคำจำกัดความที่ให้กับคำว่า “เก่ง” ตัวอย่างเช่น ถ้าจะศึกษาเด็กเก่งในด้านความสามารถในการเป็นผู้นำ ก็ควรจะเอาลักษณะด้านสังคมมาพิจารณา (ดวงเดือน อ่อนน้อม. 2529 : 11)

จากข้อความข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนที่ได้จากการทดสอบโดยวิธีต่าง ๆ ทำให้ได้รู้ถึงสมรรถภาพทางสมอง ความรู้ทักษะต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับจากการสั่งสอนของครู และจากการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพรสคอตต์ (Prescott, 1961 : 14-15) ได้ใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา และการแพทย์ ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน และสรุปผลการศึกษาว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน มีดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางกาย ข้อบกพร่องทางกาย และบุคลิกท่าทาง
  2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดามารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว
  3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้าน และฐานะทางบ้าน
  4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
  5. องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน
  6. องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์
- แคร์รอล (Carroll, 1963 : 723) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลขององค์ประกอบ ดัง ๆ ที่มีต่อระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยนำเอาครู นักเรียนและหลักสูตรมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ โดยเชื่อว่าเวลาและคุณภาพของการสอนมีอิทธิพลโดยตรงต่อปริมาณความรู้ที่นักเรียนได้รับ

องค์ประกอบที่เกี่ยวกับโรงเรียน ครู กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 38-39) ตัวแปรที่เกี่ยวกับครู และโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับปานกลาง เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากทั่วประเทศ จำนวน 23,555 คน เพื่อค้นหาว่ามีองค์ประกอบใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบทางด้านขนาดของโรงเรียน ประเภทของโรงเรียน อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู ความเห็นของครูต่อความสามารถของนักเรียน วุฒิการศึกษาของครู สถิติการมาโรงเรียนของครู พื้นที่ต่อนักเรียนหนึ่งคน และอายุของครู มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

พิศพลิน เจียหวาน (2521 : 42) ได้ศึกษาองค์ประกอบบางประการ ที่เกี่ยวข้องกับ ผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 585 คน เป็น นักเรียน และ 80 คนเป็นผู้สอน พบว่าองค์ประกอบด้านโรงเรียน ซึ่งได้แก่ความเห็นของครูต่อความสามารถของนักเรียน จำนวนคาบของครูที่สอนใน 1 สัปดาห์ พื้นที่ของห้องเรียนต่อนักเรียน 1 คน วุฒิของครู และอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนนั้น ร่วมอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 23

จากผลการวิจัย พอจะสรุปได้ว่า องค์ประกอบด้านโรงเรียน และครูมีความสัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อิทธิพลที่ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

เวงก์ เฮดร์เทล แอนด์ เวอร์เบอร์ก กล่าวว่า (นวลน้อย สัตววรรณมาส. 2537 : 20 – 25 ; อ้างอิง มาจาก Wang, Haertel, and Walberg, 1994) กล่าวว่า อิทธิพลที่ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงประกอบด้วย

1. ความถนัดของนักเรียน หมายรวมถึง เพศ ประวัติการเรียน ลักษณะทางสังคม พฤติกรรม แรงจูงใจ การเรียนรู้ และทัศนคติต่อการเรียนรู้ มีอยู่ 6 รายการ ดังนี้

1.1 กระบวนการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (meta cognitive process) หมายถึง การติดตามความเข้าใจในการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากการวางแผนการเรียน ประสิทธิภาพของความพยายาม

1.2 การปฏิบัติการ และผลการปฏิบัติการ การทดสอบ การทบทวน และการประเมินผลยุทธวิธีการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ หรือพุทธิพิสัย (cognitive process) หมายถึง ระดับการเรียนรู้แต่ละวิชา ขาวนปัญญา และความรู้เดิม

1.3 ลักษณะองค์ประกอบทางสังคมและพฤติกรรม (social and behavioral attributes) ที่มีลักษณะเป็นเชิงบวก และไม่ขัดจังหวะคนอื่นหรือการสอน

1.4 ลักษณะองค์ประกอบด้านแรงจูงใจและจิตนิสัย (motivational and effective attributes) ทัศนคติต่อวิชาที่เรียน

1.5 ทักษะทางกล้ามเนื้อ (psychomotor skills) หมายถึง ทักษะทางกล้ามเนื้อหรือร่างกายต่อสาขาวิชาที่เรียน

1.6 สภาพประชากรนักเรียน (student demographics) หมายถึง เพศและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน

2. การสอนและบรรยากาศในห้องเรียน หัวข้อนี้รวมการปฏิบัติปกติในห้องเรียน ลักษณะของการสอน การจัดการห้องเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน คุณภาพและปริมาณของการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์ มีอยู่ 8 รายการ ดังนี้

2.1 การจัดการห้องเรียน (classroom management) การทำให้นักเรียนตื่นตัวด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การใช้คำถาม การให้นักเรียนท่อง หรือตอบ หรือยุทธวิธีที่ทำให้นักเรียนทั้งชั้นมีส่วนร่วม

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ (student and teacher social interactions) การตอบคำถามของครูและนักเรียนเป็นเชิงบวก

2.3 ปริมาณของการสอน(quantity of instruction) แสดงความสนใจในการเรียนออกมาตลอดเวลา ครูใช้เวลาส่วนมากสอน

2.4 บรรยากาศของห้องเรียน (classroom climate) มีความยืดหยุ่นกัน หมายถึง ทุกคนในห้องเรียนให้ความสนใจ และเห็นคุณค่าของการเรียน และมุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน

2.5 การสอนชั้นเรียน (classroom instructions) ดำเนินการสอนมีเป้าหมายชัดเจนและตรงสู่เป้าหมาย

2.6 ความสัมพันธ์เชิงวิชาการ (academic interaction) มีการเรียกให้นักเรียนตอบโดยปากเปล่าหรือโดยการเขียนบ่อย ๆ

2.7 การประเมินผลการเรียน (classroom assessment) ใช้การประเมินผลบ่อย ๆ และเป็นส่วนหนึ่งของการสอน

2.8 การสนับสนุนการสอนและรักษากฎระเบียบ (classroom implementation and support) กำหนดแนวปฏิบัติปกติประจำห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ทุกคนรู้จักกฎ ระเบียบ และวิธีปฏิบัติในห้องเรียน เพื่อประโยชน์ของการเรียนร่วมกัน

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม หรือสภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น ประชากรของชุมชน ประเพณีของเพื่อนคู่หู การสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เวลาที่เด็กดูโทรทัศน์ การอ่านหนังสือ และทำการบ้านนอกเวลาเรียน มีอยู่ 4 รายการดังนี้

3.1 สภาพแวดล้อมทางบ้าน และการสนับสนุนของผู้ปกครอง (home environment and parental support) การสนับสนุนและช่วยเหลือในการทำการบ้านของเด็กโดยผู้ปกครอง

3.2 กลุ่มเพื่อนสนิท (peer group) ระดับความใฝ่ฝันทางวิชาการ ของเพื่อนสนิท พฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนสนิท

3.3 อิทธิพลของชุมชน (community influence)ระดับทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

3.4 การใช้เวลานอกห้องเรียน (out-of-class time) เวลาที่นักเรียนใช้กับกิจกรรมของชมรมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียน

4. ประเภทหรือรูปแบบของหลักสูตร หมายถึง สภาพทางกายภาพหรือวัตถุและการจัดการเรียนการสอน ยุทธวิธีในการสอนแต่ละวิชา หรือเนื้อหาวิชา และลักษณะของอุปกรณ์การสอน มีอยู่ 3 รายการ ดังนี้

4.1 รูปแบบของหลักสูตร (curriculum design) เนื้อหาที่มาสอน ใช้วิธีจัดวางระบบแบบก้าวหน้า (advance organizers)

4.2 หลักสูตรและการสอน (curriculum and instruction) จัดให้เกิดความสอดคล้องระหว่างเป้าหมาย เนื้อหา วิธีสอน แบบฝึกหัด และการประเมินผล

4.3 ขนาดของห้องเรียนแต่ละโปรแกรม (program demographics) ขนาดของชั้นเรียน เช่น การจัดสอนทั้งชั้น แบ่งเป็นกลุ่มย่อย หรือสอนตัวต่อตัว

5. การจัดการโรงเรียน หรือรูปแบบการบริหารโรงเรียน (school organization) หมายถึง วัฒนธรรม บรรยากาศ นโยบาย และแนวปฏิบัติ รวมทั้งขนาดของโรงเรียน (จำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียน และแต่ละชั้นเรียน) โรงเรียนเอกชนหรือรัฐ แหล่งทุนหรืองบประมาณ ระดับการตัดสินใจและตัวแปรในการตัดสินใจ ระดับการกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติในโรงเรียน มีอยู่ 5 รายการดังนี้

5.1 วัฒนธรรมของโรงเรียน (school culture) โรงเรียนเน้นและให้ความสำคัญแก่ความสำเร็จทางวิชาการ

5.2 ผู้บริหารและครูตัดสินใจร่วมกัน (teacher/administrator decision making) ครูใหญ่มีส่วนร่วมอย่างจริงจังกับการจัดการเรียนการสอน

5.3 นโยบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (parent involvement policy) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำเนินงานด้านการสอน

5.4 ประชากรโรงเรียน (school demographics) ขนาดของโรงเรียนมีนักเรียนมากน้อยแค่ไหน เชื้อชาติและผิวพรรณ

5.5 นโยบายของโรงเรียน (school policies) นโยบายเน้นการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนอย่างเด่นชัด

6. ลักษณะทั่วไปของรัฐและเขตการศึกษา (state and district characteristics) หมายถึง ลักษณะการปกครองท้องถิ่น และการบริหารการศึกษา นโยบายด้านหลักสูตรและตำราเรียนของรัฐ การสอนและข้อกำหนดการเรียนจบ ใบประกอบวิชาชีพครู ข้อยกเว้นชั่วคราวในสัญญาจ้างครู นโยบายการบริหารและการเงินระดับเขต มีอยู่ 2 รายการดังนี้

6.1 นโยบายระดับรัฐ (state-level policy) การออกใบประกอบวิชาชีพครู การประเมินผลการสอนของครู

6.2 สภาพประชากรของเขต (district demographics) ขนาดของเขตการศึกษา หมายถึงจำนวนและลักษณะของประชากรเขต

สรุปได้ว่า ความถนัดของนักเรียน การสอนและบรรยากาศในห้องเรียน สภาพแวดล้อมของสังคม รูปแบบของหลักสูตร รูปแบบการบริหารโรงเรียน ลักษณะทั่วไปของเขตการศึกษา มีอิทธิพลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (นวลน้อย สัตววรรณมาศ. 2537 : 20-25 อ้างอิงมาจาก ;Wang, Haerte. And Walberg. 1994)

อิทธิพลของตัวแปร

ในด้านความถนัดของนักเรียน บรรยากาศและการสอน สภาพแวดล้อมทางสังคม รูปแบบของหลักสูตร การจัดการและลักษณะของเขตการศึกษา เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรในภาพรวมหรือตามประเภททั้ง 6 ที่กล่าวมาแล้ว นักวิจัยทั้ง 3 ท่าน ได้วิเคราะห์ผลรวมของอิทธิพลตัวแปรทั้ง 6 ซึ่งให้เห็นว่า ประเภทของตัวแปรที่มีอิทธิพล หรือส่งผลต่อการเรียนมากที่สุดก็คือ ความถนัดในตัวนักเรียนเอง ต่อมาก็เป็นภายในห้องเรียน สภาพแวดล้อมทางสังคมทางบ้าน ลักษณะของหลักสูตรและการสอน การบริหารโรงเรียน และลักษณะของการบริหารงานของรัฐ และเขตการศึกษาตามลำดับ เมื่อมองอีกทีจะเห็นว่าอยู่ที่นักเรียน ครู และผู้ปกครอง เป็นแกนหลัก ถ้าหากจะพัฒนาผลการเรียนก็ควรเริ่มด้วยตัวแปรหลัก 3 ประเภทนี้ก่อน คือ ความถนัดของนักเรียน การสอนและบรรยากาศในห้องเรียน สภาพแวดล้อมทางสังคม ถ้าสามารถนำวิธีการพัฒนาจิต และวิธีการสอนแบบปรับเปลี่ยนทัศนคติมาใช้ได้ก็จะดี

อิทธิพลด้านตัวผู้เรียนมีค่อนข้างมาก ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สภาพในห้องเรียน และการสนับสนุนของผู้ปกครอง ตามมาเป็นลำดับ จึงขออธิบายเพิ่มเติมเป็นประเภทดังต่อไปนี้

1. ความถนัดของนักเรียน มีอิทธิพลสูงสุด กระบวนการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง เช่น ตามความสามารถของนักเรียนในการวางแผนการเรียน การติดตามผลการเรียนมีอิทธิพลมาก ตัวต่อมาก็คือ กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงสติปัญญา ความรู้พื้นฐาน ความสามารถทางการอ่านและคณิตศาสตร์ และความรู้ด้านภาษา ตัวต่อมาก็คือพฤติกรรมทางสังคม เด็กที่ชอบพูดนอกเรื่อง ชอบแหย่เพื่อนในขณะที่เรียนจะมีผลการเรียนที่ไม่ดี ส่วนเด็กที่ตั้งใจเรียนจะมีผลการเรียนดี ปัจจัยด้านแรงจูงใจและจิตพิสัย ช่วยส่งเสริมความสามารถในการควบคุมตัวเอง และความมีวินัยในตนเอง ซึ่งส่งเสริมการเรียนเป็นอย่างมาก

2. บรรยากาศและการสอนในห้องเรียนนี้มีอิทธิพลมาก คือ การจัดการห้องเรียน หมายถึง รวมถึงการตื่นตัวในชั้นเรียน ความรับผิดชอบในการเรียน การเปลี่ยนชั่วโมงอย่างราบรื่น และความเอาใจใส่ของครู และการใช้เวลาแต่ละคาบในการสอนอย่างเต็มที่ คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ส่งเสริมความมีศักดิ์ศรีของเด็ก และเด็กเห็นว่าตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน บรรยากาศความร่วมมือ ความสนใจในการเรียนจะส่งเสริมผลการเรียนเป็นอย่างดี บทเรียนที่มีเป้าหมายชัดเจนยากในระดับที่นักเรียนเรียนได้จะมีประโยชน์ รวมทั้งข้อสอบตามที่สอบไว้ก็จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียน ตัวแปรด้านเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ที่จัดลำดับความรู้เป็นอย่างดี การทบทวนบางครั้งบางคราว และให้โอกาสเด็กทำงานแบบอิสระ มีประโยชน์มากความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างครูกับศิษย์ เช่น การชม การเสริมแรง การประเมินผลก็มีอิทธิพลเหมือนกัน ครูที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างดี ทั้งด้านเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ก็เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลไม่น้อย

3. สภาพแวดล้อมทางสังคมทั้งทางบ้านและการสนับสนุนของผู้ปกครองอย่างถูกวิธีมีอิทธิพลมาก ตัวแปรต่อไปคือ กลุ่มของเพื่อน ถ้าได้เพื่อนเป็นกลุ่มที่ใส่ใจเรียนก็จะเกิดผลดี ถ้าเพื่อนเกเร อนาคตก็อาจจะมีดมนต์ได้

4. รูปแบบของหลักสูตร รวมทั้งตำราเรียนที่ดี การจัดการเรียนการสอนที่ดี ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมาย วิธีสอน เนื้อหา และการประเมินผลจะมีอิทธิพลพอประมาณ

5. การจัดการโรงเรียน ประเภทนี้วัฒนธรรมโรงเรียนจะมีอิทธิพลมากที่สุด โรงเรียนที่ส่งเสริมทางวิชาการ เช่น มีการประกวดผลงานทางวิชาการ ให้รางวัลนักเรียนเก่ง ให้ทุนเรียนจะช่วยส่งเสริมได้มาก ถ้าหาวัฒนธรรมเป็นประเภททะเลาะแบบชาวบ้าน ผลการเรียนก็ไม่ต้องพะวงถึง

6. ลักษณะทั่วไปของรัฐและเขตการศึกษา ดูเหมือนว่าจะมีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียนโดยตรงน้อย แต่จะมีผลต่อครูซึ่งอาจจะกระทบต่อนักเรียนได้ ถ้าหากนโยบายระดับรัฐหรือเขตไม่เหมาะสม

นโยบายอื่น ๆ ของรัฐ เช่น การประเมินผลการสอนของครู ใครจะมีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากนัก (นวลน้อย สัตววรรณมาส. 2537 : 20-25 อ้างอิงมาจาก; Wang, Haerte. And Walberg. 1994)

ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นักจิตวิทยาและนักแนะแนวการศึกษา กล่าวว่า (ประธาน วัฒนาวณิชย์. 2538 : 6 อ้างอิงมาจากนักจิตวิทยาและนักแนะแนวการศึกษา . ม.ป.ท.)นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีลักษณะดังนี้

1. ผู้มีตารางเวลาการเรียนอย่างสม่ำเสมอ
2. ทำงานตามตารางเวลาที่กำหนดไว้
3. มักจะทำงานในเวลาที่กำหนดไว้ทุกวันอย่างสม่ำเสมอ
4. มักจะทำงานในสถานที่ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ
5. มักจะทำงานในระยะเวลาไม่ยาวนานและหยุดพักระหว่างทำงาน
6. ทบทวนคำสอนหลังจากฟังคำบรรยายแล้วโดยไม่ชักช้า
7. ไม่ปล่อยงานให้ค้างอยู่นานที่สุดท้าย
8. ไม่เสียสมาธิโดยง่าย
9. ไม่ใช้การสอบเป็นแรงจูงใจในการเรียน
10. อ่านหนังสือก่อนเข้าชั้นเรียนตามสมควร
11. เข้าฟังการบรรยาย สัมมนาหรือทบทวนการสอน
12. มักจะไม่ค่อยละเลยวิชาที่ยากมากกว่าวิชาอื่น
13. มีความรู้ในการใช้บริการห้องสมุด
14. ทำตามแผนการเรียนที่วางไว้อย่างสม่ำเสมอ
15. ปรับปรุงคำบรรยาย (ที่จดจากห้องเรียน) อยู่เสมอ
16. ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ภายในกำหนดโดยไม่ล่าช้ามาก
17. การเรียนเป็นสิ่งรื่นรมย์
18. เมื่อมีแรงกระตุ้นจะทำงานได้ดี
19. ไม่ทำงานหนักมากเกินไปในวันหยุด

อัญชลี สารรัตน์ (2533 : 105-106) ได้ศึกษาลักษณะและการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยศึกษาจากนักเรียนที่มีคุณสมบัติ 3 ประการ ดังนี้ 1. ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2532 ได้ในคณะแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และอักษรศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ โดยติดอันดับ 5% บนสุดของประเทศ 2. มีผลการเรียนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ต่ำกว่าระดับ 3.5 และ 3. อาจารย์ที่ปรึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายลงความเห็นว่าเป็นนักเรียนเรียนดี ในการศึกษาใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมเด็กของผู้ปกครอง แบบการเรียนรู้ นิัยของการเรียน ลักษณะของเพื่อนสนิท การใช้เวลาในวันธรรมดาและวันหยุด แบบทดสอบสมรรถภาพทางสมองขั้นสูง และสภาพการจัดการในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีลักษณะดังนี้ คือ ทั้งชายและหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี ซึ่งน้อยกว่าอายุเกณฑ์มาตรฐาน ระดับสติปัญญาสูงกว่าปกติ แบบการเรียนรู้พบว่ามีความกระตือรือร้น ความเพียร

และความรับผิดชอบต่อการเรียน ชอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือบางครั้งค้นคว้ากับเพื่อน สามารถจำสิ่งที่ได้เห็นและสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัติหรือทดลองด้วยตนเองได้ดีที่สุด การคบเพื่อน มีน้ำใจ จริงใจ ชอบช่วยเหลือ มองโลกในแง่ดี เรียนเก่ง มีความมั่นใจในตนเอง เปิดเผย กล้าแสดงออก ด้าน ครอบครัวส่วนใหญ่บิดามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี มีอาชีพค้าขายหรือประกอบ ธุรกิจส่วนตัว มารดามีการศึกษาระดับประถมศึกษาและทำหน้าที่แม่บ้าน และผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนใหญ่จะเป็นบุตรคนแรกและได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ลักษณะที่สามารถจำแนกผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีทั้งสิ้น 46 ลักษณะ ลักษณะที่มีที่อำนาจจำแนกกลุ่มได้สูงมี 14 ลักษณะ โดยลักษณะที่มีแนวโน้มว่า กลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในระดับสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มี 6 ลักษณะ คือ ระดับสติปัญญา นิสัยการเรียนดี การคบเพื่อน มีความจริงใจ ระดับการศึกษาของบิดามีแบบการเรียนรู้ที่ไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนระหว่างทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ และเวลาที่ใช้ทำกิจกรรม การศึกษาวันหยุด และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการเรียนของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้แก่ ไม่ชอบให้มีเสียงรบกวนขณะอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน สามารถจับใจความสำคัญในสิ่งที่อ่านได้ พร้อมทั้งขีดเส้นใต้ข้อความดังกล่าวด้วย

ความรู้เกี่ยวกับความคาดหวัง

ความหมาย คำว่า “ความคาดหวัง” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

สุณีย์ ชีรดากร (2525 : 92) ให้ความหมายของ “ความคาดหวัง” ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของคนว่า ความคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อก่อนนั้นเป็นสิ่งที่เราเคยมีประสบการณ์เดิมมาก่อนในชีวิตจริงของคนเรานั้น สิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ มักจะไม่ตรงกันเสมอไป ช่องว่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ เรียกว่า “Discrepancy” Discrepancy จะเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้คนเกิดการตื่นตัวได้

สุรางค์ จันทน์เอม (2525 : 54-55) ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า ความคาดหวัง (Expectation) คือ ความเชื่อว่าสิ่งใดที่น่าจะเกิดขึ้นและสิ่งใดบ้างน่าจะไม่มีเกิดขึ้น ความคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ถูกต้องหรือไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคล เช่น บุคคลเคยมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันกับประสบการณ์ใหม่ก็อาจทำการคาดหวังได้ไม่พลาดเกินไป หรืออาจจะคาดหวังได้ถูกต้อง บุคคลที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนในสิ่งใดมักจะไม่มีการคาดหวังในสิ่งนั้นหรือหากมีการคาดหวังก็มักไม่เกิดขึ้นจริงตรงตามที่คาดหวังไว้ ความคาดหวังที่ประสบความสำเร็จช่วยให้บุคคลมีทัศนคติต่อตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

28/07

ชิต (อนันท์ ผกากรอง. 2529 : 16 ; อ้างอิงมาจาก ;Sill. 1968 : 230) กล่าวว่า ความคาดหวัง เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไร และถ้าความคาดหวังนั้นจะมีผลต่อผู้แสดง ความคาดหวังแล้วสามารถชี้ถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงานจากระดับความคาดหวังได้

เมอร์เรย์ (นวลฉวี สุขหลาย. 2530 : 32 ; อ้างอิงมาจาก; Murray. 1962 : 416) ให้ความหมาย ของคำว่า “ความคาดหวัง ตามความคิดของเมอร์เรย์ หมายถึง ระดับผลงานที่บุคคลกำหนดหรือ คาดหมายว่าจะทำได้ เมื่อให้บุคคลทำงานที่ตนเคยทำและความคาดหวังนั้นเป็นระดับที่บุคคล ประารถนาไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการทำงานแต่ละครั้ง” เขาได้อธิบายต่อไปว่า บุคคลจะ รู้สึกว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ การทำสำเร็จก็ไม่มี ความหมาย และในทางตรงกันข้าม งานที่มีความยากมาก ๆ ก็จะไม่ได้ผลเช่นเดียวกัน เพราะผู้ทำจะ ไม่เกิดความรู้สึกว่างานนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถด้วย เกิดความรู้สึกว่าแม้ทำไม่สำเร็จ ก็ไม่คิดว่าเป็นความล้มเหลว ดังนั้น ความรู้สึกที่ตนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจะไม่เกิดขึ้น! เมื่อทำงานในระดับกลาง ๆ

เกตเซลส์ และคนอื่นๆ (Getzels and others. 1964 : 390-398) กล่าวว่า ความคาดหวัง ของบุคคลนั้นย่อมแตกต่างกัน เพราะคนเราต่างก็มีความคิดและความต้องการที่ต่างกัน เมื่อคนเรา ต่างก็มีความคิดและความต้องการที่ต่างกัน พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลจึงแตกต่างกันด้วย

สรุปได้ว่า ความคาดหวังประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประสิทธิภาพ การกระทำและอนาคต ดังนั้น สามารถสรุปความหมายของความคาดหวังได้ว่า หมายถึง ความมุ่งหวัง หรือคาดคะเนของบุคคลที่มีต่อคนอื่นให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนปรารถนาให้เป็นไปในอนาคต

ลักษณะความคาดหวัง

บรูม (อุดมพร ต้นตะนัรัตน์. 2531 : 9 ; อ้างอิงมาจาก ;Broom. 1963 : 35) ได้เสนอแนะข้อควร พิจารณาในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่นั้นมีคุณค่ามากน้อยเพียงไร
2. พิจารณาว่า สิ่งที่จะทำนั้นสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงใด

ความสัมพันธ์ทั้ง 2 ประการดังกล่าวนี้ จะเป็นองค์ประกอบหรือตัวชี้แห่งความสำเร็จซึ่ง จะช่วยในการตัดสินใจของแต่ละคนในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ ในการ กระทำต่าง ๆ บุคคลจะมีการตั้งจุดหมายหรือคาดหวังเพื่อจะให้ไปสู่ความสำเร็จตามที่บุคคล คาดหวังเอาไว้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็น องค์ประกอบที่มีความสำคัญไม่น้อยที่จะทำให้ความคาดหวังนั้นเป็นจริงขึ้นมา

8/10

เทอเนอร์ (Turner, 1982 : 349-351) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความคาดหวังว่า ลักษณะของความคาดหวังนั้นเปรียบเหมือนกับ “การเล่นละครเวที” กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้แสดง ผู้ชม และมีบทบาทสำคัญสำหรับผู้แสดง คือ

1. ความคาดหวัง หมายถึง ภาวะความเป็นจริงต่าง ๆ ทางสังคม จะสามารถเปรียบได้เช่นกับละคร ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ทางสังคมมากมาย โดยมีบรรทัดฐานเป็นตัวกำหนดว่า บุคคลควรจะมีพฤติกรรมเช่นใดในสังคม กิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ทางสังคมจะถูกจัดระบบและควบคุมโดยบรรทัดฐานที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์และเงื่อนไขของสังคมที่แตกต่างกันไป

2. ความคาดหวังจากผู้ร่วมแสดงคนอื่น ๆ หมายถึง การที่สังคมมีบรรทัดฐานซึ่งเปรียบเหมือนสคริปต์ที่จะกำหนดบทบาทของบุคคลในความสัมพันธ์กันทางสังคมดังกล่าวแล้ว บุคคลในสังคมจึงต้องมีการสวมบทบาทซึ่งกันและกัน เพื่อที่บุคคลจะได้คาดหวังพฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคมที่แสดงออกและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ถูกต้องได้ตามความคาดหวังของสังคมและบุคคลอื่นๆ

3. ความคาดหวังจากผู้ชม หมายถึง เป็นความคาดหวังของบุคคลในสังคมที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ กัน ซึ่งจะต้องคาดหวังและสวมบทบาทของบุคคลอื่นที่เป็นเครื่องนำทางไปสู่การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างถูกต้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่เป็นความคาดหวังร่วม

จะเห็นได้ว่า ความคาดหวังนี้เป็นสิ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจในการทำอะไร เพราะบางครั้งคนเราจำเป็นต้องตัดสินใจเพื่อเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรืออันใดอันหนึ่ง ในกรณีที่เกิดความต้องการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน

การกำหนดความคาดหวัง

นวลจันทร์ พิรมุณรัตน์กุล (2540 : 11) กล่าวถึงการกำหนดความคาดหวังตามความคิดของเดอ เช็คโค ว่าการกำหนดความคาดหวังของบุคคล นอกจากขึ้นอยู่กับระดับความยากง่ายของงานแล้ว ยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาในครั้งนั้น ๆ ด้วย ดังที่ เดอ เช็คโค ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลเคยประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นมาก่อน ก็จะทำให้การกำหนดความคาดหวังในการทำงานในคราวต่อไปสูงขึ้นและใกล้เคียงกับความสามารถจริงมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามระดับความหวังต่ำลงมา เพื่อป้องกันมิให้ตนเกิดความรู้สึกล้มเหลว จากการที่วางระดับความหวังไว้สูงกว่าความสามารถจริง

สมลักษณ์ เพชรช่วย (2540 : 12) ได้สรุปความคาดหวังไว้ว่า การที่บุคคลจะกำหนดความคาดหวังของตนนั้นจะต้องประเมินความเป็นไปได้ด้วย ทั้งนี้เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิดและ

16

คาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยสิ่งนั้น ๆ อาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ ความรู้สึกนึกคิดหรือคาดการณ์นั้น จะมีลักษณะเป็นการประเมินค่าโดยมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัด การคาดการณ์ของแต่ละบุคคล แม้จะเป็นการให้ต่อสิ่งที่เป็รูปธรรมหรือนามธรรมชนิดเดียวกัน ก็อาจจะแตกต่างกันออกไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจและการเห็นคุณค่าความสำเร็จของสิ่งนั้น ๆ

การที่บุคคลจะทุ่มเทความพยายามในการทำงานมากน้อยแค่ไหน จึงขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 อย่าง คือ ระดับความเข้มข้นของความต้องการรางวัลนั้น และความคาดหวังของบุคคลนั้นเองที่จะมองว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไรในการได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งนั้น ถ้าเห็นว่ารางวัลที่จะได้จากความพยายามนั้นมีคุณค่ากับตนมาก และเป็นไปได้สูง บุคคลก็จะทุ่มเทความสามารถให้มากขึ้น แต่ถ้าคิดว่าความเป็นไปได้มีน้อยหรือรางวัลที่จะได้มีค่าน้อยก็จะไม่พยายาม เพราะคิดว่าเป็นไปได้น้อย หรือรางวัลที่จะได้น้อย ก็จะ ไม่พยายามเพราะคิดว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า

วรูม (บรรหาร ราชฉนิ. 2529 : 27 ; อ้างอิงมาจาก ; Vroom. 1964) กล่าวว่า แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการที่บุคคลนั้นเลือกตัดสินใจแสดงพฤติกรรมออกมาให้ปรากฏอย่างไร ขึ้นอยู่กับความคาดหวังในองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

1. ความคาดหวังว่ามีโอกาสมากน้อยแค่ไหนที่จะได้รับผลลัพธ์ หรือผลตอบแทนบางสิ่งบางอย่างจากการปฏิบัติงานของตน
2. ผลลัพธ์หรือผลตอบแทนที่คาดหวังว่าจะได้รับจากการปฏิบัติงานนั้น บุคคลแต่ละคนรู้สึกว่ามีความสำคัญหรือพึงพอใจมากเพียงใด

จากองค์ประกอบสองประการนี้ สรุปว่า หากบุคคลคาดหวังว่ามีโอกาสมากที่จะได้รับผลลัพธ์หรือผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน และผลลัพธ์หรือผลตอบแทนนั้น เขาารู้สึกว่ามีความสำคัญและเขาพึงพอใจ บุคคลนั้นก็จะมีแรงจูงใจมากพอที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วง ในทางกลับกันหากบุคคลคาดหวังว่าเขาไม่มีโอกาส หรือมีโอกาสน้อยที่จะได้รับผลลัพธ์หรือผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง หรือแม้ว่ามีโอกาสอยู่มากที่จะได้รับ แต่เป็นผลลัพธ์หรือผลตอบแทนที่ไม่มีความสำคัญหรือเขาไม่พึงพอใจ บุคคลนั้นก็จะมีพฤติกรรมการทำงานออกมาไม่ดีหรือกล่าวว่ามีแรงจูงใจต่ำนั่นเอง

จากการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความคาดหวังนั้นเกิดจากการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไร โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของการคาดหวัง และการกำหนดความคาดหวังของบุคคลนั้น โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

จากแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจ (พิไลวรรณ จันทรสุกรี . 2540 : 8-9 ; อ้างอิงมาจาก ; สิทธิโชค วรรณสันติกุล. 2532) ซึ่งรวบรวมแนวคิดของนักจิตวิทยายุคปัจจุบันในกลุ่มปัญญานิยม โดยมีวิกเตอร์ เอช. วรูม (Victor H. Vroom) เป็นผู้นำได้เสนอทฤษฎีความคาดหวังบนพื้นฐานความเชื่อเรื่องสุขนิยม ที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีความโน้มเอียงเข้าหาความสุข และพยายามหลีกเลี่ยงความทุกข์ทั้งมวลเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเป็นหลักการ ที่ได้รับความเชื่อถือจากนักปรัชญาทั้งหลาย

เมื่อได้นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ นักจิตวิทยากลับพบว่าไม่สามารถทดสอบและพิสูจน์หลักการสุขนิยมว่าเป็นจริงได้ ด้วยเหตุนี้ นักจิตวิทยาจึงได้พยายามอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยเชื่อมโยงกับตัวแปรอื่นที่สำคัญ ได้แก่ ความเชื่อ ความคาดหวัง และการคาดการณ์ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นโดยการกระทำที่มีเป้าหมายและบนพื้นฐานของความรู้สึที่ดีตลอดเวลา เนื่องจากนักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญา ใช้ความคิด หลักการ และเหตุผลในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดข้อตกลงเบื้องต้นขึ้นดังนี้

1. พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นจากแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอก
2. มนุษย์แต่ละคนนั้นมีความต้องการ ความปรารถนา และเป้าหมาย
3. การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ เกิดเนื่องจากผลการประเมินคุณค่าของผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

ความคาดหวังของบุคคล เป็นการตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของบุคคล ดังนั้นความต้องการและความคาดหวัง เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องการแทบจะแยกไม่ออก เพราะถ้ามนุษย์เกิดความต้องการแล้ว ความคาดหวังก็จะตามมา และจะเกิดการกระทำหรือพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ความต้องการของมนุษย์ เมื่อได้รับการตอบสนองในระดับที่ตนต้องการแล้ว ก็จะมีการคาดหวังในสิ่งที่อยู่สูงขึ้นไปอีกตามลำดับ (พัชรี หาลาภ. 2538 : 10-11) ซึ่งแสดงให้เห็นได้ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ที่ได้กล่าวถึงความต้องการขั้นต่างๆ ของมนุษย์ตามลำดับดังนี้ คือ (Richard. 1991 : 404-405)

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย
3. ความต้องการความรักและการยอมรับ
4. ความต้องการยกย่องนับถือ

16.1

5. ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจตนเอง

ลำดับความต้องการของมนุษย์และความคาดหวังมีลักษณะคล้ายคลึงกัน และเกี่ยวข้องกันคือ ถ้าความคาดหวังหรือความมุ่งหวังของบุคคลได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการในสิ่งที่สูงขึ้น จึงก่อให้เกิดความคาดหวังในสิ่งเหล่านั้นตามมา และจะมากขึ้นไปตามลำดับ

สันติชัย คำสมาน (2534 : 11) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังว่า เป็นทฤษฎีที่จะช่วยในการตัดสินใจในการกระทำ เพราะบางครั้งบุคคลจำเป็นต้องตัดสินใจ เพื่อเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรืออันใดอันหนึ่ง ในกรณีที่เกิดความต้องการหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ข้อพิจารณาในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคาดหวัง มี 2 ประการ ดังนี้

1. พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่ซึ่งมีคุณค่ามีมากน้อยเพียงไร
2. พิจารณาว่าสิ่งที่กระทำสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงใด

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเบนดรา (รสวลีย์ อักษรวงศ์. 2536 : 9) ได้กล่าวว่า การที่มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลของการกระทำ ที่เกิดจากพฤติกรรมนั้น จะนำไปสู่ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์เอง กล่าวคือ เมื่อประสบเหตุการณ์หนึ่ง มนุษย์ก็อาศัยประสบการณ์ของตนคาดหวังเกี่ยวกับเหตุการณ์หนึ่งที่จะเกิดตามมา ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล และความหวาดหวั่นต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมของมนุษย์

ปัจจัยในการกำหนดความคาดหวัง

ปัจจัยในการกำหนดความคาดหวังมี 3 ประการ (พัชร หาลาก. 2538 : 14) ได้แก่

1. ขึ้นอยู่กับลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคล และสภาพแวดล้อม ความคาดหวังและการแสดงออกจึงแตกต่างกัน เพราะความคิดความต้องการของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน
2. ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงาน และประสบการณ์ที่ผ่านมาในครั้งนั้นๆ กล่าวได้ว่า ถ้าบุคคลเคยประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นมาก่อน ก็จะทำให้มีการกำหนดระดับความคาดหวังในการทำงานในคราวต่อไปสูงขึ้น และใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามจะกำหนดความคาดหวังลงมา ก็เพื่อป้องกันมิให้เกิดความรู้สึกล้มเหลวจากระดับความคาดหวังที่ตั้งไว้สูงกว่าความสามารถจริง
3. ขึ้นอยู่กับการประเมินความเป็นไปได้ เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิดและการคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยสิ่งนั้นๆ อาจเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ จะเป็นการประเมินค่าโดยมีมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัดของแต่ละบุคคล ซึ่งการประเมินค่าของ

แต่แต่ละคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งชนิดเดียวกันก็อาจแตกต่างกันได้ โดยขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจ การให้คุณค่าแก่สิ่งนั้นๆ ของแต่ละบุคคล

ผลของความคาดหวัง

สตูรังค์ จันทน์เอม (2529 : 57) กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลแต่ละคนมีอยู่ในระดับที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความทะเยอทะยานของบุคคลแต่ละคนด้วย บุคคลใดก็ตามตั้งความคาดหวังไว้แล้วประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังเอาไว้ เช่น หวังว่าจะต้องศึกษาในระดับปริญญาโทให้ได้ ถ้าหากเขาสมหวัง เขาก็จะตั้งความหวังใหม่ให้สูงขึ้นไปอีก ในทางตรงข้าม ผู้ที่ตั้งความคาดหวังไว้สูง แต่เกิดอุปสรรคต่างๆ ไม่อาจนำไปสู่ความหวังที่ตั้งไว้ได้ ก็อาจจะทำให้เกิดความท้อแท้ หรือต้องเปลี่ยนความหวังใหม่แทน

สภาพที่ส่งเสริมให้มีความคาดหวังประสบความสำเร็จ

สตูรังค์ จันทน์เอม (2529 : 57-58) กล่าวว่า สภาพที่จะส่งเสริมให้มีความคาดหวังประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง แต่ที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ระดับความต้องการของบุคคล และประโยชน์ที่พึงจะได้รับเมื่อความคาดหวังสำเร็จ หากบุคคลใดมีระดับความต้องการสูงมากที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลงไป เช่น ต้องการจะเรียนในระดับมหาวิทยาลัยให้จบได้ ระดับความต้องการจะช่วยส่งเสริมให้มีความคาดหวังมีอิทธิพลมากขึ้น และถ้าบุคคลใดเห็นประโยชน์หรือคุณค่าที่จะได้รับจากความคาดหวังว่ามีมาก เช่น ได้ศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจนสำเร็จแล้ว จะมีเกียรติ ได้ทำงานที่มีเงินเดือนสูง ดังนี้ ก็จะเป็นสิ่งผลักดันให้ความคาดหวังของเขามีอิทธิพลสูงไปด้วย

กล่าวโดยสรุป ด้วยเหตุนี้เองบุคคลจึงควรศึกษาตนเอง ทำความรู้จักตนเอง รู้ส่วนดี ส่วนเสียของตน รู้จักระดับความสามารถที่แท้จริงของตน และยอมรับความสามารถที่แท้จริงของตน จะช่วยให้บุคคลคาดหวังความสำเร็จจากสิ่งที่ตนมุ่งหวังไว้ได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงยิ่งขึ้น ถ้าผลที่เกิดขึ้นจริงตรงตามความคาดหวัง ก็จะช่วยให้บุคคลมีกำลังใจในการทำงานนั้นๆ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง สามารถนำตนเองไปสู่เป้าหมายคือความสำเร็จในชีวิตได้

การสัมภาษณ์

ความหมายของการสัมภาษณ์

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

✓ ชิดชนก เจริญ (2539 : 150) กล่าวว่า การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลโดยการพบปะพูดคุยกันในลักษณะตัวต่อตัว (Face to face) ระหว่างผู้ถามหรือผู้สัมภาษณ์ (interviewer) กับผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ให้สัมภาษณ์ (interviewee)

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538 : 104) กล่าวว่า การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนการสอบปากเปล่า ต้องอาศัยการโต้ตอบทางวาจาเป็นหลัก ใช้ได้ดีสำหรับการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึก ความสนใจ ความคิดเห็น และทัศนคติในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นข้อมูลทางด้านจิตอารมณ์ และบางโอกาสก็อาจใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความคิดต่างๆ ซึ่งเป็นข้อมูลทางด้านพุทธิปัญญาได้ด้วย

หลักของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ที่ดี ควรมีหลักเกณฑ์ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 : 104)

1. การสัมภาษณ์ต้องมีจุดมุ่งหมายแน่นอน ผู้สัมภาษณ์ต้องทราบแน่นอนว่าการสัมภาษณ์ครั้งนั้นๆ ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง
2. ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า และเรียงลำดับคำถามไว้อย่างเป็นระบบ ระบียบ ไม่ให้เกิดความสับสน
3. ควรมีการฝึกหรือทดลองสัมภาษณ์ก่อนที่จะสัมภาษณ์จริง เพื่อให้เกิดความชำนาญ
4. ในการสัมภาษณ์ต้องมีการสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง ผู้ถูกสัมภาษณ์จะได้สบายใจ และให้ข้อมูลตามความเป็นจริงมากที่สุด
5. ผู้สัมภาษณ์ต้องมีพื้นความรู้ในเรื่องที่จะสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้การสนทนาเป็นที่น่าสนใจกัน สามารถแปลและสรุปคำได้ถูกต้อง
6. ผู้สัมภาษณ์ควรใช้วาจาสุภาพ ชัดเจน เข้าใจง่าย
7. การสัมภาษณ์ที่ดีต้องการช่วยเหลือหรือเข้าใจให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อยากให้คำตอบ อยากแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการแนะนำคำตอบ
8. การสัมภาษณ์ต้องมีการจดบันทึกผลการสัมภาษณ์ การจดบันทึกต้องกระทำอย่างรอบคอบ ระมัดระวังให้เกิดการคลาดเคลื่อน อาจใช้เครื่องมืออื่นช่วย เช่น เทป โดยต้องขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย
9. ผู้สัมภาษณ์ต้องมีมารยาทดีในการสัมภาษณ์ อย่าให้ผู้ถูกสัมภาษณ์คิดว่าคำตอบไม่ได้รับความสนใจ

107

คุณลักษณะของผู้สัมภาษณ์

คุณลักษณะของผู้สัมภาษณ์ที่จะให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้นั้น ควรประกอบด้วย คุณลักษณะ 6 ประการ ดังต่อไปนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2534 : 56 ; อ้างอิงมาจาก ; Moser and Kalton. 1977 : 285-286)

1. ความซื่อสัตย์ ผู้สัมภาษณ์ต้องมีความซื่อสัตย์ มีความละเอียดใจที่จะบันทึกข้อความที่ไม่จริงหรือไม่ตรงกับที่สัมภาษณ์ รวมทั้งไม่บันทึกข้อความหรือผลสัมภาษณ์เสียเองโดยไม่ได้สัมภาษณ์
2. ความสนใจ ผู้สัมภาษณ์ควรมีความสนใจใคร่รู้ในเรื่องที่สัมภาษณ์ และเห็นคุณค่าของสิ่งที่ไปสัมภาษณ์
3. ความสามารถในการบันทึก ผู้สัมภาษณ์ต้องมีความสามารถและจับใจที่จะบันทึกผลการสัมภาษณ์ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน
4. ความสามารถในการปรับตัว ผู้สัมภาษณ์ต้องมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็ว
5. บุคลิกภาพและอารมณ์ ลักษณะท่าทีและอารมณ์ของผู้สัมภาษณ์มีผลอย่างมากต่อการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ต้องไม่แสดงท่าทีที่ก้าวร้าวหรืออารมณ์รุนแรงต่อผู้ให้สัมภาษณ์
6. สถิติปัญญาและการศึกษา ผู้สัมภาษณ์ควรมีสถิติปัญญาเฉียบไวและมีการศึกษาสูงพอสมควรซึ่งจะทำให้เข้าใจคำสั่งและตั้งคำถามได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งจับใจความของการตอบได้อย่างถูกต้องด้วย

ประเภทของการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าจะยึดอะไรเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามโครงสร้าง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538:104)

1.1 การสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดตัวคำถามและคำตอบไว้เรียบร้อยแล้ว คำตอบมักเป็นแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่งในคำตอบแบบ Check list หรือเป็นแบบให้ผู้ตอบจัดอันดับความสำคัญของคำตอบแบบ Rating scale การสัมภาษณ์แบบนี้ส่วนใหญ่ใช้ในการสำรวจ เช่น การสำรวจสำมะโนประชากร เป็นต้น

1.2 การสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างแน่นอน (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดคำตอบไว้แน่นอนตายตัว คำถามที่ใช้และลำดับคำถามจึงเปลี่ยนแปลงยืดหยุ่นได้ ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการดัดแปลงคำถามได้เหมาะสม แต่ก็ให้เป็นไปตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ และผู้ตอบก็มีอิสระในการตอบ การใช้การสัมภาษณ์แบบนี้ ส่วนใหญ่เป็นการสัมภาษณ์ของนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ เป็นต้น

แมทตอน (Catherine Marshall. 1994 : 80 ; citing Patton. 1990 : 280-290) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ทั่วไปมี 3 ชนิด ได้แก่ การสัมภาษณ์ที่มีการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์ทั่วไป และการสัมภาษณ์ที่เป็นมาตรฐานใช้คำถามแบบปลายเปิด

2. แบ่งตามบทบาทระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. 2534 : 54)

2.1 การสัมภาษณ์โดยไม่จำกัดคำตอบ (Non-directive Interview) วิธีการสัมภาษณ์แบบนี้จะปล่อยให้ผู้สัมภาษณ์พูดไปเรื่อย ๆ ตามความพอใจ ผู้สัมภาษณ์ทำหน้าที่เป็นผู้ฟังที่ดี ถามนำเพียงประโยคสองประโยคเท่านั้น นอกนั้นก็จดบันทึกคำตอบและแนวคิดต่าง ๆ ไว้ปล่อยให้พูดไปเรื่อย จนกว่าจะครอบคลุมครบถ้วนตามที่ต้องการ หรือผู้ให้สัมภาษณ์หมดข้อมูลที่จะให้แล้ว การสัมภาษณ์ในลักษณะนี้เมื่อนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์และประมวลกันแล้ว อาจจะทำให้สามารถอธิบายปัญหาในการวิจัยได้

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) วิธีการสัมภาษณ์แบบนี้เป็นการถามเจาะลึกเพื่อให้ได้คำตอบอย่างละเอียด อย่างครบถ้วนเท่าที่ผู้ให้สัมภาษณ์รู้ การถามนอกจากจะถามให้อธิบายแล้วจะต้องถามถึงเหตุผลด้วย เพื่อจะได้ใช้ตัดสินว่าข้อมูลที่ตอบนั้นถูกต้องชัดเจนและเชื่อถือได้เพียงใด เช่น ในการสัมภาษณ์การเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียน นอกจากจะถามว่าเลือกเข้าคณะ หรือสาขาใดวิชาใดบ้างแล้ว จะต้องถามถึงเหตุผลในการเลือกและต้องถามเหตุผลอย่างละเอียด เพื่อใช้ตัดสินได้ว่า การเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนนั้นเลือกตามความถนัด และตามความสามารถของตนเองหรือไม่อย่างไร เป็นต้น

2.3 การสัมภาษณ์แบบปฏิบัติการซ้ำ (Multiple Session or Repeated Interview) วิธีการสัมภาษณ์แบบนี้พิจารณาได้ 2 ลักษณะ คือ สัมภาษณ์ซ้ำในขณะเดียวกัน โดยสัมภาษณ์เรื่องอื่นไปก่อน สักพักแล้วหวนกลับมาถามเรื่องเดิมอีก เพื่อให้ได้คำตอบที่แน่นอน และสัมภาษณ์ซ้ำโดยเว้นระยะให้ห่างกันแล้วกลับมาสัมภาษณ์ใหม่ ทั้งนี้เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการติดตามการเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงของบุคคล ในลักษณะนี้มักใช้กับการวิจัยที่ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

3. แบ่งตามจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ (จิตชนก เจริญชาวี. 2539 : 152)

3.1 การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์ครั้งละคนเดียวเท่านั้น เช่น การสัมภาษณ์บุคคลเข้าทำงาน วิธีนี้มีข้อดีซึ่งผู้สัมภาษณ์มีได้มากกว่าหนึ่งคน ได้ช่วยกันตั้งคำถามตรวจสอบคุณลักษณะ ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ต้องการทราบ ได้หลาย ๆ ด้านในเวลาเดียวกัน แต่ปัญหาของการสัมภาษณ์ประเภทนี้ทำให้ใช้เวลานานมาก อาจทำให้ผู้สัมภาษณ์เกิดความรู้สึกเหนื่อยอ่อนหรือเบื่อหน่าย และการตั้งคำถามและความตั้งใจในการสังเกตจะเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีจำนวนมาก ดังนั้น การสัมภาษณ์วิธีนี้จึงไม่เหมาะสมในกรณีซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวนมาก ในขณะที่เวลาในการสัมภาษณ์มีจำกัด

3.2 การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Grouped Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนหรือมีการรวมกลุ่มเล็ก ๆ ปัญหาของวิธีการสัมภาษณ์แบบนี้ คือ บางครั้งผู้ให้สัมภาษณ์มักเกรงใจซึ่งกันและกัน ทำให้ไม่กล้าพูดความจริงออกมาทั้งหมด ดังนั้น จึงไม่เหมาะที่จะใช้เก็บข้อมูลประเภทที่เป็นความลับส่วนตัว ข้อดีคือ ช่วยให้ผู้สัมภาษณ์ประหยัดเวลาและการลงทุน ทำให้ทราบแบบแผนโครงสร้างของระบบสังคมจากการระดมความคิดที่เป็นประโยชน์ภายในกลุ่ม

การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการใช้การสัมภาษณ์ เป็นการใช้การสนทนา มากกว่ารูปแบบที่เป็นทางการ นักวิจัยเปิดการสัมภาษณ์ในหัวข้อทั่วไป เพื่อช่วยตรวจสอบความหมายของภาพที่เห็นกรอบแนวคิด และการตอบสนองของผู้ให้สัมภาษณ์ ในความเป็นจริงของการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นสิ่งที่น่าสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์จะคลี่คลายโดยผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่ใช่จากมุมมองของผู้วิจัย และสิ่งที่สำคัญก็คือการยอมรับทัศนคติของผู้ให้สัมภาษณ์ เห็นข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ รวมทั้งมีจรรยาบรรณด้วย (Catherine Marshall. 1994 : 80)

ในการสัมภาษณ์ สิ่งที่เป็นที่ที่สุดคือ การทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความรู้สึก เป็นตัวของตัวเองที่สุด และมีความยินดีที่จะให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ นั่นคือ ผู้สัมภาษณ์จะต้องแสดงความเป็นมิตร ความจริงใจกับผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หลังจากนั้นจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2534 : 58-60)

1. แนะนำตัวเองและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ เมื่อเข้าไปสัมภาษณ์ต้องแนะนำตัวเองว่าเป็นใคร มาจากไหน มาทำไม มีจุดมุ่งหมายและขอบเขตของการสัมภาษณ์อย่างไร ให้ความสำคัญกับผู้ให้สัมภาษณ์และให้ความมั่นใจว่า สิ่งที่จะให้สัมภาษณ์ไปจะถือเป็นความลับ จะนำไปใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้น จะไม่นำไปใช้อย่างอื่น หรือเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้อย่างเด็ดขาด

2. เริ่มการสัมภาษณ์ ด้วยการพูดคุยซักถาม ตามแนว คำถามที่กำหนดไว้ และปฏิบัติดังนี้

- 2.1 สัมภาษณ์ทีละคำถาม
- 2.2 ควรเริ่มจากคำถามง่าย ๆ
- 2.3 พยายามให้ผู้ให้สัมภาษณ์พูดมากกว่านั่งเลข
- 2.4 ให้ภาษาสุภาพ น่ารัก ไม่ข่มขู่ ด้วยน้ำเสียงและท่าทาง
- 2.5 ถามด้วยภาษาง่าย ๆ พูดคุยตามสบาย แต่ไม่ควรใช้คำถามนำ
- 2.6 ทบทวนคำถามถ้าจำเป็น
- 2.7 พยายามตะล่อมให้ตอบตรงประเด็น เน้นจุดสำคัญ
- 2.8 คำถามบางอย่างอาจได้คำตอบจากการสังเกตหรือคำถามอื่นก็ ไม่จำเป็นต้องถามอีก
- 2.9 ถ้าการสัมภาษณ์ใช้เวลานาน ต้องหาทางผ่อนคลายความตึงเครียด หรือให้มีการเปลี่ยนอิริยาบถบ้าง อาจใช้คำถามเบา ๆ หรือคำถามนอกเรื่องมาพูดคุยกันก็ได้

2.10 ในขณะที่พูดคุยกัน ผู้สัมภาษณ์ต้องไม่แสดงอาการ หรือท่าทีเบื่อหน่ายต่อการสัมภาษณ์หรือต่อตัวผู้ให้สัมภาษณ์

- 2.11 ฟังคำตอบจากผู้ให้สัมภาษณ์ด้วยความตั้งใจ เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง
- 2.12 ให้เวลาผู้ให้สัมภาษณ์ ในการตอบคำถามอย่างเพียงพอ แต่ก็อย่าปล่อยให้การสัมภาษณ์หยุดชะงัก
- 2.13 ใช้กลวิธีและทักษะในการควบคุมไม่ให้การสัมภาษณ์ตอบออกนอกเรื่อง
- 2.14 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์
- 2.15 อย่าใช้การพูดที่แสดงว่าเป็นการสอนผู้ให้สัมภาษณ์

3. การสัมภาษณ์ เป็นการถามเพื่อให้ได้คำตอบอย่างละเอียด การถามนอกจากจะถามให้ได้ อธิบายแล้วจะต้องถามถึงเหตุผลหรือสาเหตุด้วย โดยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาหรือวิธีการอื่น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ของผู้วิจัย

4. การบันทึกผล ควรปฏิบัติดังนี้

- 4.1 บันทึกผลทันที อาจบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์หรือหลังการสัมภาษณ์เสร็จใหม่ ๆ ไม่ควรทิ้งไว้นาน เพราะอาจหลงลืมหรือคลาดเคลื่อนได้
- 4.2 ถ้าคำถามเป็นแบบฟอร์มให้บันทึกคำตอบตามแบบฟอร์มนั้น เช่น เป็นแบบสัมภาษณ์ก็ควรบันทึกตามแบบสัมภาษณ์นั้น
- 4.3 ถ้าคำถามเป็นแบบเปิด อาจบันทึกถ้อยคำเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ทั้งหมด แต่ถ้าคำตอบยาวมาก ควรบันทึกเฉพาะเนื้อหาสาระที่ต้องการ และใช้ภาษาที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ
- 4.4 ควรบันทึกตามความเป็นจริง อย่ามีอคติ หรือใส่ความคิดเห็นของตนเข้าไป

4.5 อย่าเว้นคำถามให้ว่างไว้โดยไม่มีผลการบันทึก ถ้าไม่มีคำตอบต้องบันทึกลงไปว่า
เพราะเหตุใด

4.6 ข้อความในบันทึกควรประกอบด้วย ชื่อและที่อยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์ วันเดือนปีที่
สัมภาษณ์ ผลการสัมภาษณ์ ซึ่งจะต้องจดบันทึกทั้งคำถาม คำตอบ รวมทั้งข้อสังเกตที่ได้ขณะสัมภาษณ์
และข้อเสนอแนะของผู้สัมภาษณ์ด้วยว่ามีอย่างไรบ้าง และสุดท้ายมีการสรุปผลการสัมภาษณ์
สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการจดบันทึกขณะสัมภาษณ์

5. ขั้นตอนการสัมภาษณ์ การปิดการสัมภาษณ์เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการสัมภาษณ์ซึ่งถือ
ว่ามีความสำคัญมากขึ้นหนึ่ง ผู้สัมภาษณ์ควรปฏิบัติดังนี้

5.1 ทบทวนความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ได้ ผู้สัมภาษณ์อาจจะทบทวน
ก่อนปิดการสัมภาษณ์ได้โดยตามทบทวนคำถามให้แน่ใจว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบเช่นนั้นจริง ๆ เป็น
การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

5.2 กล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้ความร่วมมือ และย้ำว่าความสำเร็จของการได้
ข้อมูลนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้สัมภาษณ์มีความภูมิใจและสบายใจเมื่อเราจาก
ไป สิ่งนี้สำคัญมาก เพราะทำให้ผู้สัมภาษณ์มีความรู้สึกที่ดีต่อการสัมภาษณ์ แม้ว่าเขาอาจจะไม่มี
โอกาสให้สัมภาษณ์อีกเลยก็ตาม แต่ถ้าเราจำเป็นต้องกลับไปอีกหรือไปยังผู้ให้สัมภาษณ์รายอื่น ๆ ที่
ใกล้เคียงกัน ก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

คุณสมบัติที่ดีของข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องนำถึงคุณสมบัติที่ดีของข้อมูลที่
รวบรวมมา ซึ่งมีดังต่อไปนี้ (รัตนา ศิริพานิช. 2533 : 112)

1. ความเป็นปรนัยของข้อมูล (Objectivity) หมายถึง ข้อมูลนั้นจะต้องได้จาก
เครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐาน ได้แก่ แบบสอบถาม หรือแบบสำรวจประกอบการสัมภาษณ์ จะ
ต้องมีการทดลองใช้ (Pretest) ไม่มีข้อคำถามที่ใช้ภาษากำกวม และควรเรียงลำดับการถามมาเป็น
อย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจคำถามได้ตรงกัน และควรมีการทดลอง
สัมภาษณ์ก่อนเพื่อให้เกิดความชำนาญ ก่อนที่จะไปเก็บข้อมูลจริง

2. ความเชื่อถือได้ของข้อมูล (Reliability) หมายถึง ความไม่เปลี่ยนแปลงของคำตอบไม่ว่า
จะถามเมื่อใด ในระยะเวลาใด เช่น ถามนาย ก. ว่าอยากเรียนอะไรต่อในมหาวิทยาลัย ทุกครั้ง นาย ก. ตอบ
ได้ตรงกันว่า อยากเรียนคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แสดงว่า นาย ก. มีความคงที่ใน
คำตอบ และคำตอบของนาย ก. เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ ไม่ใช่ว่าถามครั้งแรกตอบว่าอยากเรียนอย่างหนึ่ง
ถามอีกครั้งหนึ่งตอบว่าอยากเรียนอีกอย่างหนึ่ง

3. ความเที่ยงตรงของข้อมูล (Validity) หมายถึง ความตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริง เช่น นายก. ตอบว่าชอบนักเรียนต่อในคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็แสดงว่านาย ก. ชอบจริง ๆ ไม่ใช่เห็นว่าผู้สัมภาษณ์เป็นอาจารย์ในคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็ตอบเพื่อเอาใจทุกครั้งก็ตาม ซึ่งจะเห็นว่าการตอบว่าชอบสิ่งนั้นคงเส้นคงวา ไม่ว่าจะถามที่ใด ตอนใด แต่ถ้าไม่ตอบจากใจจริง ก็แสดงว่าข้อมูลจากคำตอบที่ได้ขาดความเที่ยงตรง แต่มีความเชื่อถือได้ เพราะคงเส้นคงวาในการตอบ แต่ไม่ได้ตอบตามความเป็นจริง

ข้อดีและข้อจำกัดของการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538 : 105)

ข้อดี สรุปที่สำคัญได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ใช้ได้กับบุคคลทุกประเภททุกระดับการศึกษา
2. การสัมภาษณ์มีลักษณะยืดหยุ่นได้มากกว่า การใช้แบบสอบถามสามารถดัดแปลงแก้ไข

ข้อคำถามจนกว่าผู้ตอบจะเข้าใจคำถามได้

3. การสัมภาษณ์ช่วยให้ผู้สัมภาษณ์สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ เพราะผู้สัมภาษณ์ทราบได้ว่า ผู้ตอบมีความขัดแย้งในคำตอบแต่ละคำถามหรือไม่ นอกจากนี้ยังทราบว่าผู้ตอบต้องตอบด้วยความตั้งใจหรือด้วยความจริงใจหรือไม่

4. การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องของแสวงหาความจริง ทางด้านพฤติกรรมของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิด อารมณ์ จิตใจ ความคิดเห็น และทัศนคติ ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จึงนับว่าเหมาะสมที่สุด

ข้อเสีย

1. การสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความรอบรู้ และความชำนาญของผู้สัมภาษณ์ ดังนั้น หากผู้สัมภาษณ์ขาดคุณสมบัติดังกล่าว ข้อมูลที่ได้ก็ขาดความเชื่อถือ

2. ข้อมูลที่ได้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์ ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ให้ข้อมูล ความเที่ยงตรง ข้อมูลที่ได้ก็ขาดความเชื่อถือ

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บางครั้ง ขึ้นอยู่กับความสามารถในการตีความหมายของผู้สัมภาษณ์ ซึ่งอาจตีความหมายผิดพลาดทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ตรงตามความเป็นจริง

4. ในการสัมภาษณ์ ถ้าสิ่งอื่น ๆ มารบกวน เช่น ความเครียด ความเหนื่อย ความวิตกกังวล ในบางอย่าง ทำให้ผู้ตอบตอบอย่างไม่เต็มที่ ตอบอย่างเสียไม่ได้ ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์และไม่ตรงตามความเป็นจริงได้

5. การสัมภาษณ์ต้องใช้เวลาแรงงาน และเงินจำนวนมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความคาดหวังของนักเรียน

ประทุม แป้นสุวรรณ (2518 : 60) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีปัญหาทางการเรียน สังคม และส่วนตัว แตกต่างกันไป และพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาทางการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนปัญหาสังคมและส่วนตัวนั้น พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาทางสังคม และส่วนตัวมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลัดดาวัลย์ หกสุวรรณ (2518 : 48-52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย กับโรงเรียนสาธิต ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาด้านการเรียน สังคม และส่วนตัว มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

สมศักดิ์ ลิลาสุรพิสุทธิ (2518 : 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520 : 50-53) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด จำนวน 361 คน พบว่า ปัญหาที่นักเรียนมีมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับครู นักเรียนไม่กล้าถามครูเมื่อเรียนไม่รู้เรื่องและไม่ชอบครู ทำให้ไม่อยากเรียน ครูให้งานมากเกินไปและขาดที่ปรึกษาทางการเรียน ส่วนลำดับรองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับสติปัญญาเชิงซ้ำ เรียนไม่ทันเพื่อน ปัญหาสุขภาพและปัญหาเกี่ยวกับสภาพที่อยู่อาศัยที่บ้าน

นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520 : 50-53) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำประสบปัญหาทางสังคม มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (2521 : 52) ได้ทำการวิจัยหาสาเหตุของการสอบตกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยศึกษากับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ผลการวิจัยบางส่วนสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิภา พงศ์วิรัตน์ เนื่องจากพบว่า สาเหตุของการสอบตกที่สำคัญ ได้แก่ สาเหตุเกี่ยวกับวิชาที่เรียน รองลงมาคือ สติปัญญาและวิธีการเรียนของนักเรียน วิชาที่เรียน นักเรียนระบุถึงสาเหตุของ

การสอบตกว่า วิชาที่สอบตกนั้นยากเกินไปและไม่ชอบวิชานั้น ส่วนวิธีการเรียน นักเรียนระบุว่า เรียนไม่รู้เรื่องแล้วไม่กล้าถามครู ไม่ค่อยได้ทำการบ้าน ไม่พบทวนบทเรียนและไม่สนใจเรียน

พูนสุข จิตรนุสนธ์ (2521 : 96-98) ได้ทำการวิจัยถึงปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นต่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาด้านสุขภาพจิตของนักเรียนเกี่ยวกับความกลัว ผลการวิจัยเรียงลำดับ คือ นักเรียนไม่กลัวอะไรเลย กลัวการพูดหน้าชั้น กลัวการสอบ และกลัวครู

2. ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน นักเรียนมีการสำรวจและพยายามปรับปรุงตนเอง ให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มสูงสุด ร้อยละ 82.59 แต่มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มได้ ร้อยละ 8.39

3. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน นักเรียนมีปัญหา คือ เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่เข้าใจบทเรียน และกลัวการสอบ เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจสิ่งที่เรียน นักเรียนจะถามครูหลังสิ้นสุดชั่วโมงการสอน เมื่อมีปัญหาการเรียนจะปรึกษานักเรียนต่อไปนี่ตามลำดับ คือ ถามเพื่อนร้อยละ 27.77 ถามครูผู้สอนวิชานั้นร้อยละ 26.60 ถามพ่อแม่หรือผู้ปกครองร้อยละ 13.71 และถามครูประจำชั้นร้อยละ 8.15

4. ปัญหาเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับครู นักเรียนจะพูดคุยกับครูเป็นบางครั้งเท่านั้น เรื่องที่คุยด้วยมักเป็นปัญหาส่วนตัวและปัญหาวิชาการ

กรณีการ์ พินศิริกุล (2521) ได้ศึกษาสำรวจปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียนโรงเรียนสารพัดช่าง พบว่า นักเรียนชายประสบปัญหาการเรียนแตกต่างจากนักเรียนหญิง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา พงศ์วิรัตน์ (2520 : 50-53) ได้ศึกษาปัญหาทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นใน โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนชายประสบปัญหาสังคม มากกว่านักเรียนหญิง และงานวิจัยที่สอดคล้องของ สุราทิพย์ จรรยาอารีกุล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เพศชายประสบปัญหามากกว่ากับเพศหญิง เนื่องจากลักษณะความแตกต่างในด้านเพศ โครงสร้างทางร่างกาย การแสดงออกที่มีลักษณะชอบใช้กำลัง ในขณะที่เพศหญิง ไม่ชอบการใช้กำลัง ไม่ชอบความขัดแย้ง จึงทำให้เพศชายประสบปัญหาต่าง ๆ แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาตัวแปรเพศว่าประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม แตกต่างกันอย่างไร

มนูญ เป้นเจริญ (2522 : 88-92) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 จังหวัดสงขลา จำนวน 560 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามปัญหาส่วนตัว สังคม และการศึกษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. นักเรียนอาชีวศึกษา และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประสบปัญหาทั้ง 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัว

2. นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 ประสบปัญหาทั้ง 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคม

3. นักเรียนอาชีวศึกษา ประสบปัญหาการเรียน และปัญหาสังคม มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล และเขตสุขาภิบาล ประสบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ไม่แตกต่างกับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล

5. นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ประสบปัญหาสังคมมากกว่านักเรียนอาชีวศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นักเรียนชายประสบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม มากกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนหญิงประสบปัญหาการเรียนมากกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ประสบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน มากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 167-178) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนและครูจากโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 255 โรงเรียน จาก 39 จังหวัด ครู 5,442 คน นักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 18,364 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10,712 คน ผลการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ผู้ปกครองและสภาพทางบ้าน ตัวแปรที่เกี่ยวกับครูและสภาพทางโรงเรียน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ เพศ

อายุ การขาดเรียน ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เช่น การเรียนอนุบาล การสอบตก ในด้านที่เกี่ยวกับครู ได้แก่ วุฒิของครู พฤติกรรมการสอนของครู สภาพส่วนตัวของครู ในด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน สภาพห้องสมุด อุปกรณ์การเรียน อาคารเรียน แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดกระบวนการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมการสอนของครู เพราะถึงแม้สภาพแวดล้อมจะไม่ดี หรือขาดอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ถ้ากระบวนการเรียนการสอนดีก็สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีได้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมการสอนของครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นงศ์นิตย์ สันห์สถิตย์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 พบว่า ปัญหาในโรงเรียนของนักเรียนมักมีสาเหตุมาจากครูบางคนไม่เอาใจใส่การสอน หรือครูบางคนปฏิบัติต่อนักเรียนไม่เหมาะสม เช่น ลำเอียง ลงโทษรุนแรง เป็นต้น เช่นเดียวกับที่ เกทเซลล์และสมิแลนสกี (Getzel and Smilansky. 1983 : 307-316) ทำการวิจัยเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลในการรับรู้ปัญหาในโรงเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในโรงเรียนที่เป็นปัญหามากที่สุดตามการรับรู้ของนักเรียน คือ ความไม่ยุติธรรมของครูในการจัดการสอน และการลงโทษนักเรียน

สุรชาติพิ์ จรรยาอารีกุล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเรียน ส่วนตัว และสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ประสบปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคมแตกต่างกัน

กุลวรรณ วิทยาวงศุจิ (2536 : 22) ได้ศึกษาพบว่า คนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการปรับตัวทางอารมณ์เข้ากับสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งอาจได้รับรางวัลทางสังคมและทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และบุคคลอื่นในโรงเรียน

ดีไวส์ จอร์จ และเคอิชิ (Devos, George and Keiichi. 1962 : 115-116) ได้ทำการวิจัยเรื่องโรงเรียนและปัญหาวัยรุ่น (The School and Delinquency) โดยเปรียบเทียบปัญหาเด็กวัยรุ่นอเมริกันพวกที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ (Lower Class) กับวัยรุ่นชาวเงินจากครอบครัวชั้นเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเด็กวัยรุ่นเกิดจากการปล่อยปละละเลยและการปฏิเสธ (Rejection) ของบิดามารดา ขาดความอบอุ่นในครอบครัว สภาพบ้านแตกและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ได้ สาเหตุของปัญหามีลักษณะเหมือนกันทั้งในสหรัฐอเมริกาและจีน จากการวิจัยของดีไวส์ พบว่าระเบียบของโรงเรียนที่ทำบันทึกเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นนั้นน้อยมาก ส่วนมากระบุว่าปัญหาวัยรุ่นเกิดจากความยากจนของครอบครัว เพราะครอบครัวมีส่วนสัมพันธ์กับปัญหาวัยรุ่นในเรื่องการให้เด็กทำงานนอกเวลา และให้เด็กขาดเรียน

ฟารห์ แฮนนา เอล กอเฮต์ (Farah Hanna El-Gawhay. 1969 : 30) ได้สำรวจความต้องการและปัญหาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในโรงเรียนมัธยมชั้น 10, 11 และ 12 จำนวน 900 คน เป็นนักเรียนชาย 450 คน และนักเรียนหญิง 450 คน โดยใช้รายการทดสอบของมูนนี่ (Mooney Problem Checklist) ผลการสำรวจปรากฏว่า

1. นักเรียนต้องการให้ช่วยเหลือแก้ปัญหาของเขาเป็นการส่วนตัว
2. นักเรียนบรรยายสิ่งที่ปัญหาของเขาและบอกสิ่งที่ปัญหาได้อย่างสมบูรณ์
3. เรื่องที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ความสัมพันธ์ส่วนตัว เพศ และการแต่งงาน ความสัมพันธ์ทางสังคม ศีลธรรมจรรยาและศาสนา
4. ปัญหาที่เผชิญในระดับกลาง ได้แก่ การปรับตัวให้เข้ากับการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับอนาคต อาชีพและการศึกษาตลอดจนหลักสูตรและการสอน
5. ปัญหาที่เผชิญน้อยที่สุด ได้แก่ ที่อยู่อาศัยและครอบครัว กิจกรรมด้านสังคม และการพักผ่อนหย่อนใจ การเงิน การดำเนินชีวิต สภาพต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับจ้าง ทำงานสุขภาพและการพัฒนาร่างกาย

อิงลิช (English. 1971 : 201) ศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังทางการศึกษาของวัยรุ่นกับองค์ประกอบในด้านเชื้อชาติและเพศ ผลการวิจัยพบว่าเพศเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับระดับความคาดหวังทางการศึกษา เพศชายมีความคาดหวังทางการศึกษาสูงกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ยังพบว่า ความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนหญิงผิวดำสูงกว่านักเรียนผิวขาวทั้งสองเพศ ขณะที่นักเรียนชายผิวดำมีระดับความคาดหวังทางการศึกษาสูงกว่าทุกกลุ่ม

ออสบอร์น (Osborn. 1971 : 64) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สุดท้ายในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในรัฐไอโอวา จำนวน 393 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีความคาดหวังทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีถึงสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนอยู่ในระดับต่ำที่สุด ได้แก่ กลุ่มที่บิดามารดามีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำสำหรับทั้งสองเพศ และนักเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังทางการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางเดียวกับระดับการศึกษาของบิดาที่มีเพศเดียวกับเขา

สไตเป็ค และ ฮอฟแมน (Stipek and Hoffman. 1980 : 56) ศึกษาว่าเด็กที่มีประวัติผลการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ มีความคาดหวังความสำเร็จในการทำงานต่ำกว่าเด็กที่มีประวัติผลการศึกษาอยู่ในระดับสูงหรือไม่ และศึกษาว่าเด็กหญิงมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน ต่ำกว่าเด็กชายหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 3 จำนวน 120 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ วิเคราะห์ผล คือ ให้เด็กสร้างคำจาก

อักษรที่กำหนดให้ทั้งหมด 10 ชุด ก่อนทำงานให้เด็กคาดคะเนว่าตนเองจะสามารถทำงานได้กี่ชุด จากงาน 10 ชุด แต่งานทั้ง 10 ชุดนั้น ไม่มีอักษรชุดใดสามารถสร้างเป็นคำได้ เด็กจึง ประสบความล้มเหลวในการทำงานทุกครั้ง ในทุก ๆ 3 ครั้ง จะให้เด็กกลับมาสนใจกับคะแนนที่ ตนคาดว่าจะทำได้ และถามเด็กถึงสาเหตุที่ทำให้ตนทำงานไม่สำเร็จ เมื่อเด็กทำงานครบ 10 ชุด จะถามเด็กว่าตนคิดว่าจะสามารถทำงานได้ดีระดับไหน ถ้าให้ทำงานอีก 10 ชุด ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศไม่มีผลต่อความคาดหวังความสำเร็จก่อนทำงาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล เป็นนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย ปีการศึกษา 2542 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.00 ขึ้นไป ตั้งแต่ภาคเรียนที่เริ่มเข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) จนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 56 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 50 คน โดยที่ ม.1 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอมแรก ม.2 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-3 ม.3 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 6 คน โดยที่ ม.4 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอมแรก ม.5 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-3 ม.6 ไม่มี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนไทรน้อย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ ลำดับการเกิด ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม อาชีพบิดา-มารดา
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
4. ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากตำราเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ รวมนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยการศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ดี และถูกต้อง พร้อมทั้งให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรสุกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และอาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ ตรวจสอบความเหมาะสม ทั้งด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อเตรียมใช้ในการเก็บข้อมูล (ดูรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนไทรน้อย เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ เรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
2. นัดวันและเวลาในการสัมภาษณ์นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
3. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหาและความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาดังเดือนกุมภาพันธ์ 2543 ถึงเดือนมีนาคม 2543
5. ผู้วิจัยถอดเทปการสัมภาษณ์ ใส่วideoแบบสัมภาษณ์ ซึ่งสัมภาษณ์นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ และคุณภาพต่อไป

วิธีดำเนินการในการสัมภาษณ์

1. สร้างสัมพันธภาพ โดยการแนะนำตัวผู้สัมภาษณ์ นักเรียนแนะนำตัว บอกจุดประสงค์การสัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกเทปเพื่อการสัมภาษณ์ในการหาข้อมูล เกี่ยวกับปัญหาสาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
2. เริ่มสัมภาษณ์หาข้อมูล โดยการถามปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยใช้การบันทึกเทปใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)
3. ยุติการสัมภาษณ์ โดยการสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พูดให้กำลังใจ และขอบคุณนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ก.พ. ๖๕ 43

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และจัดอันดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบลึกเพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้านศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และ ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน โรงเรียน บิดา-มารดา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

การวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวัง จำแนกตามเพศ อายุ ลำดับที่การเกิด ระดับชั้น ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และอาชีพของบิดา-มารดา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตามเพศ อายุ ลำดับที่การเกิด ระดับชั้น ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และอาชีพของบิดามารดา

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวมทั้งหมด	56	100.00
1. เพศ		
ชาย	13	23.21
หญิง	43	77.79

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. <u>อายุ</u>		
12 ปี	9	16.07
13 ปี	15	26.79
14 ปี	20	35.71
15 ปี	8	14.29
16 ปี	4	7.14
3. <u>ลำดับที่เกิด</u>		
ลูกคนโต	26	46.42
ลูกคนกลาง	7	12.50
ลูกคนสุดท้อง	16	28.57
ลูกคนเดียว	7	12.50
4. <u>ระดับชั้น</u>		
มัธยมศึกษาตอนต้น	50	89.28
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6	10.71
5. <u>ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม</u>		
3.00 – 3.50	43	76.78
3.51 – 3.80	13	23.21
6. <u>อาชีพ บิดา-มารดา</u>		
เกษตรกร	17	30.35
ลูกจ้าง	28	50.00
อื่น ๆ	11	19.64

ผลการวิเคราะห์ตาราง 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สรุปได้ดังนี้

นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 56 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศหญิง 43 คน คิดเป็นร้อยละ 77.00 ที่เหลือเป็นนักเรียนเพศชาย 13 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนใหญ่มีอายุ 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.70 รองลงมาได้แก่ อายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.70 อายุ 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.00 อายุ 15 ปีคิดเป็นร้อยละ 14.20 และอายุ 16 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.10 ตามลำดับ

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนใหญ่มีลำดับที่เกิดเป็นลูกคนโต คิดเป็นร้อยละ 46.42 รองลงมาได้แก่ ลูกคนสุดท้อง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ลูกคนกลางและลูกคนเดียวนี้อาจมีจำนวนเท่ากันคือ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนใหญ่อยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 89.28 ที่เหลืออยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 10.71

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.00-3.50 คิดเป็นร้อยละ 76.78 ที่เหลือมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.51-3.80 คิดเป็นร้อยละ 23.21

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนใหญ่บิดา-มารดามีอาชีพเป็นลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาได้แก่ มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 30.35 และอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 19.64 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ตาราง 2 ค่าความถี่และร้อยละ ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำแนกตามเพศ

ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับ เพศ จำนวน	ตนเอง	ครู	เพื่อนร่วมชั้น	โรงเรียน	บิดา-มารดา
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
ชาย 13	12 (92.30 %)	12 (92.30 %)	10 (76.92 %)	9 (69.23 %)	7 (53.85 %)
หญิง 43	39 (90.70 %)	37 (86.05 %)	36 (83.72 %)	33 (76.74 %)	26 (60.46 %)

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในเพศชายจำนวนรวม 13 คน มีปัญหาเกิดจากตนเอง และมีปัญหาเกิดจากครูจำนวน 12 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 92.30 มากเป็นอันดับแรก และรองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้นจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 มีปัญหาเกิดจากโรงเรียนจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดาจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 53.85 ตามลำดับ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในเพศหญิง จำนวนรวม 43 คน มีปัญหาเกี่ยวกับตนเองจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 92.30 มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ มีปัญหาเกิดจากครู จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 86.05 มีปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 83.72 มีปัญหาเกิดจากโรงเรียนจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 76.74 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 60.46 ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าความถี่และร้อยละ ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำแนกตาม
ลำดับที่การเกิด

ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับ ลำดับที่ การเกิด จำนวน		ตนเอง	ครู	เพื่อนร่วมชั้น	โรงเรียน	บิดา-มารดา
		จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
บุตรคนโต	26	23 (88.46 %)	23 (88.46 %)	23 (88.46 %)	21 (80.77 %)	19 (73.07 %)
บุตรคนกลาง	7	5 (71.43 %)	6 (85.71 %)	4 (57.14 %)	5 (71.43 %)	3 (42.85 %)
บุตรคนสุดท้อง	16	14 (87.50 %)	13 (81.25 %)	12 (75.00 %)	10 (62.50 %)	9 (56.25 %)
บุตรคนเดียว	7	7 (100.00%)	7 (100.00 %)	7 (100.00 %)	6 (85.71 %)	5 (71.42 %)

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในบุตรคนโตจำนวนรวม 26 คน มีปัญหาเกิดจากตนเอง มีปัญหาเกิดจากครูและมีปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน จำนวน 23 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 88.46 มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ มีปัญหาเกิดจากโรงเรียนจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 80.77 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดาจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 70.07 ตามลำดับ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในบุตรคนกลาง จำนวนรวม 7 คน มีปัญหาเกี่ยวกับครูจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ มีปัญหาเกิดจากตนเอง และมีปัญหาเกิดจากโรงเรียน จำนวน 5 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 71.43 มีปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 ตามลำดับ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในบุตรคนสุดท้อง จำนวนรวม 16 คน มีปัญหาเกิดจากตนเอง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 มีจำนวนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่มีปัญหาเกิดจากครู จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 มีปัญหาเกิดจากโรงเรียนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และอันดับสุดท้ายมีปัญหาเกิดจากบิดา – มารดา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 ตามลำดับ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในบุตรคนเดียว จำนวน 7 คน มีปัญหาเกิดจากตนเอง ปัญหาเกิดจากครูและปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น มีจำนวน 7 คน เท่ากันคิดเป็น

ร้อยละ 100 มีจำนวนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ปัญหาเกิดจากโรงเรียนจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และอันดับสุดท้ายปัญหาที่เกิดจากบิดา-มารดา มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 71.42 ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าความถี่และร้อยละ ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำแนกตามระดับชั้น

ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับ ระดับชั้น จำนวน	ตนเอง	ครู	เพื่อนร่วมชั้น	โรงเรียน	บิดา-มารดา
	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
มัธยมศึกษา ตอนต้น 50	46 (92.00 %)	44 (88.00 %)	40 (80.00 %)	37 (74.00 %)	33 (66.00 %)
มัธยมศึกษา ตอนปลาย 6	4 (66.67 %)	4 (66.67 %)	4 (66.67 %)	4 (66.67 %)	4 (66.67 %)

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนรวม 50 คนมีปัญหากเกิดจากตนเอง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจากครู จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 88.00 มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้น จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีปัญหาเกิดจากโรงเรียนจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดาจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 66.00 ตามลำดับ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนรวม 6 คน มีปัญหาเกี่ยวกับตนเอง เกิดจากครู เกิดจากเพื่อนร่วมชั้น เกิดจากโรงเรียน และเกิดจากบิดา-มารดา มีจำนวน 4 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 66.67

ตาราง 5 ค่าความถี่และร้อยละ ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำแนกตาม
ผลการเรียนเฉลี่ย

ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับ ผลการเรียนเฉลี่ย จำนวน		ตนเอง	ครู	เพื่อนร่วมชั้น	โรงเรียน	บิดา-มารดา
		จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
3.00 – 3.50	43	42 (97.67 %)	41 (95.35 %)	42 (97.67 %)	42 (97.67 %)	40 (93.02 %)
3.51 – 3.80	13	11 (84.62 %)	10 (76.92 %)	10 (76.92 %)	10 (76.92 %)	9 (69.23 %)

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.00 – 3.50 จำนวนรวม 43 คน มีปัญหาเกิดจากตนเอง มีปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น และมีปัญหาเกิดจากโรงเรียน จำนวน 42 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 97.67 มากเป็นอันดับแรก และรองลงมาได้แก่ มีปัญหาเกิดจากครู จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 95.35 และอันดับสุดท้าย ได้แก่ มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 93.02 ตามลำดับ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.51 – 3.80 จำนวนรวม 13 คน มีปัญหาเกี่ยวกับตนเอง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 84.62 มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ มีปัญหาเกิดจากครู มีปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น และมีปัญหาเกิดจากโรงเรียน จำนวน 10 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าความถี่และร้อยละ ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำแนกตาม
อาชีพบิดา-มารดา

ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับ		ตนเอง	ครู	เพื่อนร่วมชั้น	โรงเรียน	บิดา-มารดา
อาชีพบิดา- มารดา จำนวน		จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ	จำนวน ร้อยละ
เกษตรกรรม	17	15 (88.24 %)	15 (88.24 %)	14 (82.35 %)	12 (70.59 %)	11 (64.70 %)
ลูกจ้าง	28	26 (92.86 %)	25 (89.29 %)	25 (89.29 %)	25 (89.29 %)	23 (82.14 %)
อื่น ๆ	11	7 (63.64 %)	10 (90.91 %)	9 (81.82 %)	7 (63.64 %)	5 (45.45 %)

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในอาชีพเกษตรกรรมของบิดา-มารดา จำนวนรวม 17 คน มีปัญหาเกิดจากตนเอง และมีปัญหาเกิดจากครู จำนวน 15 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 88.24 มากเป็นอันดับแรก และรองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 มีปัญหาเกิดจาก โรงเรียน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดาจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70 ตามลำดับ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในอาชีพลูกจ้าง ของบิดา-มารดา จำนวนรวม 28 คน มีปัญหาเกี่ยวกับตนเอง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 92.86 มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ มีปัญหาเกิดจากครู มีปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น และปัญหาเกิดจากโรงเรียน จำนวน 25 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 89.29 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากบิดา-มารดาจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 82.14 ตามลำดับ

ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในอาชีพอื่น ๆ ของบิดา-มารดาจำนวนรวม 11 คน มีปัญหาเกิดจากครูจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.91 มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่มีปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 81.82 มีปัญหาเกิดจากตนเองและมีปัญหาเกิดจากโรงเรียน จำนวน 7 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 63.64 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกิดจากครอบครัวจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้านการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน โรงเรียน บิดา-มารดา

3.1 ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับตนเอง จากการศึกษาพบสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวัง ตามปัญหาด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน โรงเรียน บิดา-มารดา และอื่น ๆ ดังแสดงในตาราง 7-26

ตาราง 7 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับตนเองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	วิตกกังวลกับผลการเรียน	18	32.14
2	ไม่ตั้งใจเรียน และไม่อ่านหนังสือ	16	28.57
3	ไม่เข้าใจบทเรียน	12	21.42
4	ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนและเรียนไม่ทัน	9	16.07
5	ไม่มีสมาธิการเรียนและความจำไม่ดี	8	14.28
5	สุขภาพไม่แข็งแรงและมีโรคประจำตัว	8	14.28
6	เงินไม่พอใช้	4	7.14
7	ท้อแท้และผลการเรียนลดลง	3	5.35

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในด้านที่เกี่ยวกับตนเอง มีปัญหาเกี่ยวกับความวิตกกังวลกับผลการเรียนมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 32.14 อันดับที่สอง มีปัญหาเกี่ยวกับไม่ตั้งใจเรียน และไม่อ่านหนังสือคิดเป็นร้อยละ 28.57 อันดับที่สามมีปัญหาเกี่ยวกับไม่เข้าใจบทเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.42 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกี่ยวกับความท้อแท้และผลการเรียนลดลง คิดเป็นร้อยละ 5.35

ตาราง 11 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับปัญหาด้านที่เกี่ยวกับครูของนักเรียนที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	ครูสอนไม่เข้าใจและไม่ตรงกับเนื้อหา	35	57.14
2	ครูดูทำให้นักเรียนกลัว	15	26.78
3	อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่พร้อมและวิธีการสอนไม่น่าสนใจ	11	19.64
4	ครูไม่เข้าสอนและไม่จัดครูเข้าสอนแทน	10	17.85
5	ครูเข้าสอนไม่ตรงเวลาและเร่งสอนตอนหลัง	8	14.28
6	ครูให้งานมากสั่งงานสับสนและซ้ำซ้อน	7	12.50
6	ครูพูดเสียงเบาไม่ได้ยิน	7	12.50
7	ครูไม่ยุติธรรมและไม่มีเหตุผล	6	10.71
7	ครูพูดจาไม่สุภาพและชอบบ่นนักเรียน	6	10.71

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน มีปัญหาเกี่ยวกับครูสอนไม่เข้าใจ และไม่ตรงกับเนื้อหา มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 57.14 อันดับที่สอง มีปัญหาเกี่ยวกับครูดูทำให้นักเรียนกลัว คิดเป็นร้อยละ 26.78 อันดับที่สาม มีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่พร้อม และวิธีการสอนไม่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 19.64 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเท่ากันคือ ครูไม่ยุติธรรม และครูพูดจาไม่สุภาพและชอบบ่นนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.71

ตาราง 15 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับเพื่อน ของนักเรียนที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	เพื่อนชอบคุยเสียงดังขณะที่ครูสอนทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน	29	51.78
2	เพื่อนไม่ตั้งใจเรียนชอบชวนคุย	13	23.21
3	เพื่อนชอบแกล้งและข่มขู่ขอสตางค์	12	21.42
4	เพื่อนไม่ให้ความร่วมมือทำงานกลุ่ม	5	8.92
5	เพื่อนมีปัญหาชู้สาวและยาเสพติด	4	7.14

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 15 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ในด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนชอบคุยเสียงดังขณะที่ครูสอนทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 51.78 อันดับที่สอง มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนไม่ตั้งใจเรียนชอบชวนคุย คิดเป็นร้อยละ 23.21 อันดับที่สาม มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนชอบแกล้งและข่มขู่ขอสตางค์ คิดเป็นร้อยละ 21.42 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนมีปัญหาชู้สาวและยาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 7.14

ตาราง 19 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียนของนักเรียนที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	สื่อการเรียนการสอนไม่พร้อม เก่าและชำรุด ห้องสมุดมีหนังสือน้อย	20	35.77
2	อาคารสถานที่สกปรก	18	32.14
3	ห้องเรียนไม่เพียงพอ	15	26.78
4	กฎระเบียบไม่เข้มงวด มีอันตพาลและของ หาย	8	14.28
5	สนามกีฬาและโรงอาหารไม่เพียงพอ	7	12.50
6	มีปัญหายาเสพติดในโรงเรียน	3	5.35
6	ขาดความร่วมมือรื้อน ไม่น่าเรียน	3	5.35
7	อุปกรณ์ทำความสะอาดไม่เพียงพอ	2	3.57

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 19 พบว่าปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใน
ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน มีปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไม่พร้อม เก่า และชำรุด ห้องสมุดมี
หนังสือน้อย มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 35.71 อันดับที่สอง มีปัญหาเกี่ยวกับอาคาร
สถานที่สกปรก คิดเป็นร้อยละ 32.14 อันดับที่สามมีปัญหาห้องเรียนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ
26.78 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์ทำความสะอาดไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 3.57

ตาราง 23 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดาของนักเรียนที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	บิดามารดา บังคับมากในเรื่องการเรียน	14	25.00
2	ไม่เข้าใจกันในครอบครัว บิดามารดาชอบ ทะเลาะกัน	7	12.50
3	ขัดสนด้านการเงิน	5	8.92
4	บิดามารดาให้ทำงานบ้านมาก	4	7.14
5	บิดามารดาไม่มีเวลาให้	3	5.35
6	บิดาตักงาน	1	1.78

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 23 พบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
ในด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา มีปัญหาเกี่ยวกับ บิดา-มารดาว่าบังคับมากในเรื่องการเรียนมากเป็น
อันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 25.00 อันดับที่สอง มีปัญหาเกี่ยวกับ ไม่เข้าใจกันในครอบครัว
บิดา-มารดาชอบทะเลาะกัน คิดเป็นร้อยละ 12.50 มีปัญหาเกี่ยวกับขัดสนด้านการเงิน คิดเป็น
ร้อยละ 8.92 และอันดับสุดท้าย มีปัญหาเกี่ยวกับบิดาตักงาน คิดเป็นร้อยละ 1.78

ตาราง 8 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับตนเองของนักเรียน
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	ไม่เข้าใจบทเรียน	14	25.00
2	ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนต้องช่วยงานทางบ้าน	12	21.42
3	ไม่ตั้งใจเรียน	10	17.85
4	เพื่อนรบกวนสมาธิการเรียน	9	16.07
5	ขาดความรับผิดชอบ	7	12.50
6	เครียดกับเรื่องอื่น ๆ	4	7.14
7	ฐานะทางบ้านไม่ดี	3	5.35
7	มีโรคประจำตัว	3	5.35

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า สาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับตนเอง มีสาเหตุของปัญหามาจากไม่เข้าใจบทเรียนมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 25.00 อันดับที่สอง สาเหตุของปัญหามาจากไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนต้องช่วยงานทางบ้าน คิดเป็นร้อยละ 21.42 อันดับที่สาม สาเหตุของปัญหามาจากไม่ตั้งใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 17.85 และอันดับสุดท้าย สาเหตุของปัญหามาจาก มีโรคประจำตัวและฐานะทางบ้านไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 5.35

ตาราง 12 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับครูของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	ครูไม่เตรียมการสอน ชอบพูดเรื่องอื่น ๆ ให้จดอย่างเดียว	11	19.64
2	ครูไม่มีสมาธิในการสอนเพราะนักเรียนเสียงดัง	10	17.85
2	ครูสอนเสียงเบาและสอนไม่เข้าใจ	10	17.85
3	ครูเข้าสอนช้าและบางครั้งไม่เข้าสอน	8	14.28
4	มีจำนวนครูไม่เพียงพอและต้องทำหลายหน้าที่	6	10.71
4	ครูดุ	6	10.71
5	ครูสนใจนักเรียนไม่ทั่วถึงและไม่ยุติธรรม	4	7.14

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่า สาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน มีสาเหตุของปัญหามาจากครูไม่เตรียมการสอนชอบพูดเรื่องอื่น ๆ ให้จดอย่างเดียว มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 19.64 อันดับที่สอง สาเหตุของปัญหามาจากครูไม่มีสมาธิในการสอนเพราะนักเรียนเสียงดัง และครูเสียงเบาสอนไม่เข้าใจซึ่งมีความถี่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 17.85 อันดับที่สาม สาเหตุของปัญหามาจากครูเข้าสอนช้าและบางครั้งไม่เข้าสอน คิดเป็นร้อยละ 14.28 และอันดับสุดท้าย สาเหตุของปัญหามาจากครูสนใจนักเรียนไม่ทั่วถึงและไม่ยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 7.14

ตาราง 16 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	เพื่อนชอบชวนคุยทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ครูสอนจึงไม่ค่อยได้ขึ้น	17	30.35
2	สภาพการเรียนการสอนไม่น่าสนใจ เพราะนักเรียนชอบคุยในขณะที่ครูสอน	12	21.42
3	ไม่ทราบสาเหตุ	10	17.85
4	เพื่อนเห็นแก่ตัวไม่ให้ความร่วมมือ	7	12.50
5	เพื่อนเกรงชอบหาเรื่อง	3	5.35

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 พบว่า สาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน สาเหตุของปัญหามาจาก เพื่อนชอบชวนคุยทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ครูสอนจึงไม่ค่อยได้ขึ้น มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 30.35 อันดับที่สองสาเหตุของปัญหามาจากสภาพการเรียนการสอนไม่น่าสนใจเพราะนักเรียนชอบคุยในขณะที่ครูสอน คิดเป็นร้อยละ 21.42 อันดับที่สาม สาเหตุของปัญหามาจากไม่ทราบสาเหตุ คิดเป็นร้อยละ 17.85 และอันดับสุดท้าย สาเหตุของปัญหามาจากเพื่อนเกรงชอบหาเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.35

ตาราง 20 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือรักษาความสะอาดและชอบทำลายสาธารณะสมบัติของโรงเรียน	28	50.00
2	โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุน	12	21.42
3	มีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น	9	16.07
4	กฎระเบียบของโรงเรียนไม่เข้มงวด	6	10.71
5	ภารโรงไม่ทำความสะอาด	2	3.57

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 20 พบว่า สาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน มีสาเหตุของปัญหามาจาก นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือรักษาความสะอาด และชอบทำลายสาธารณะสมบัติของโรงเรียน มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 50.00 อันดับที่สอง สาเหตุของปัญหามาจากโรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 21.42 อันดับที่สามสาเหตุของปัญหามาจากมีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 16.07 และอันดับสุดท้าย สาเหตุของปัญหามาจากภารโรงไม่ทำความสะอาด คิดเป็นร้อยละ 3.57

ตาราง 24 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	สาเหตุของปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	ฐานะทางการเงินในครอบครัวไม่ดี	8	14.28
2	บิดามารดาต้องการให้ลูกมีอนาคตที่ดี	7	12.50
3	นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความรู้สึกที่มีต่อบิดามารดา	6	10.71
4	นักเรียนไม่เชื่อฟังบิดามารดา	5	8.92
4	งานบ้านมีมาก	5	8.92
4	บิดามารดาไม่ค่อยสนใจนักเรียน	5	8.92
5	บิดามารดาไม่มีเหตุผล	3	5.35

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 24 พบว่า สาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา มีสาเหตุของปัญหามาจากฐานะทางการเงินในครอบครัวไม่ดีมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 14.28 อันดับที่สอง สาเหตุมาจากบิดา-มารดาต้องการให้ลูกมีอนาคตที่ดีคิดเป็น ร้อยละ 12.50 อันดับที่สาม สาเหตุของปัญหามาจากนักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความรู้สึกที่มีต่อบิดา-มารดา คิดเป็นร้อยละ 10.71 และอันดับสุดท้าย สาเหตุของปัญหามาจาก บิดา-มารดา ไม่มีเหตุผล คิดเป็นร้อยละ 5.35

ตาราง 9 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ วิธีการแก้ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับตนเองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	วิธีการแก้ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	พยายามตั้งใจเรียนและทบทวนบทเรียน	23	41.07
2	อ่านหนังสือให้มากขึ้น	21	37.50
3	ถามครูและเพื่อน	16	33.92
4	นั่งสมาธิและพักผ่อนให้เพียงพอ	9	16.07
5	หารายได้พิเศษและใช้จ่ายประหยัด	5	8.92
6	ดักเตือนเพื่อนให้ตั้งใจเรียนไม่เสียดัง	4	7.14
7	ไม่คิดแก้ไข	1	1.78

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า วิธีการแก้ปัญหานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับตนเอง วิธีการแก้ปัญหามีวิธีการพยายามตั้งใจเรียนและทบทวนบทเรียนมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 41.07 อันดับที่สอง วิธีการแก้ปัญหามีวิธีการอ่านหนังสือให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 37.50 อันดับที่สามวิธีการแก้ปัญหามีวิธีการถามครูและเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 33.92 และอันดับสุดท้าย วิธีการแก้ปัญหามีวิธีการไม่คิดแก้ไขคิดเป็นร้อยละ 1.78

ตาราง 13 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ วิธีการแก้ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับครูของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	วิธีการแก้ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	ศึกษาและอ่านหนังสือเอง	27	48.21
2	ขยันและตั้งใจเรียนมากขึ้น	15	26.78
3	ถามครูและเพื่อน	12	21.42
4	เตือนเพื่อนให้ตั้งใจเรียนและไม่เสียดัง	8	14.28
4	แก้ไขไม่ได้และเฉย ๆ	8	14.28
5	แจ้งให้ครูทราบในสิ่งที่นักเรียนต้องการ	4	7.14
6	ทำงานที่ครูสั่งให้ทัน	2	3.57
7	ครุมาซ้ำให้หัวหน้าห้องขึ้นไปตาม	1	1.78

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 พบว่า วิธีการแก้ปัญหานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน วิธีการแก้ปัญหามีวิธีศึกษาและอ่านหนังสือเองมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 48.21 อันดับที่สอง วิธีการแก้ปัญหามีวิธีขยันและตั้งใจเรียนมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 26.78 อันดับที่สาม วิธีการแก้ปัญหามีวิธีถามครูและเพื่อน และอันดับสุดท้ายวิธีการแก้ปัญหามีวิธีถ้าครุมาซ้ำให้หัวหน้าห้องขึ้นไปตาม คิดเป็นร้อยละ 1.78

ตาราง 17 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ วิธีการแก้ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	วิธีการแก้ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	ตักเตือนเพื่อนไม่ให้คุยขณะที่ครูสอน	29	51.78
2	ชวนเพื่อนอ่านหนังสือและให้ตั้งใจเรียน	11	19.64
3	บอกครูเมื่อเพื่อนแกล้งและข่มขู่	9	16.07
4	ทำใจและเฉย ๆ	4	7.14

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 17 พบว่า วิธีการแก้ปัญหานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน วิธีการแก้ปัญหามีวิธีตักเตือนเพื่อนไม่ให้คุยขณะที่ครูสอนมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 51.78 อันดับที่สอง วิธีการแก้ปัญหามีวิธีชวนเพื่อนอ่านหนังสือและให้ตั้งใจเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.64 อันดับที่สาม วิธีการแก้ปัญหามีวิธีบอกครูเมื่อเพื่อนแกล้งและข่มขู่ คิดเป็นร้อยละ 16.07 และอันดับสุดท้าย วิธีการแก้ปัญหามีวิธีทำใจและเฉย ๆ

ตาราง 21 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ วิธีการแก้ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	วิธีการแก้ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	เก็บขยะ ทำความสะอาดในส่วนที่นักเรียนต้องรับผิดชอบ	12	21.42
2	ดักเตือนเพื่อนไม่ให้ทิ้งขยะและทำลายสาธารณะสมบัติของโรงเรียน	9	16.07
3	บอกครูเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ	7	12.50
4	เขียนแสดงความคิดเห็นใส่กล่องหน้าห้องผู้อำนวยการ	6	10.71
5	นำอุปกรณ์กีฬาจากบ้าน	5	8.92
6	พยายามไม่ลืมของไว้ในห้องเรียนเพื่อป้องกันของหาย	3	5.35

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 21 พบว่า วิธีการแก้ปัญหานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน วิธีการแก้ปัญหา ใช้วิธีเก็บขยะ ทำความสะอาดในส่วนที่นักเรียนต้องรับผิดชอบ มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 21.42 อันดับที่สอง วิธีการแก้ปัญหา ใช้วิธีดักเตือนเพื่อนไม่ให้ทิ้งขยะและทำลายสาธารณะสมบัติของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 16.07 อันดับที่สาม วิธีการแก้ปัญหา ใช้วิธีบอกครู เรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 12.50 และอันดับสุดท้ายวิธีการแก้ปัญหา ใช้วิธีพยายามไม่ลืมของไว้ในห้องเรียน เพื่อป้องกันของหาย คิดเป็นร้อยละ 5.35

ตาราง 25 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ วิธีการแก้ปัญหาฉันที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	วิธีการแก้ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของบิดามารดา	12	21.42
2	พยายามพูดคุยกันให้มากเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดกันในครอบครัว	9	16.07
3	ไม่มีวิธีแก้ไข	8	14.28

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 25 พบว่า วิธีการแก้ปัญหานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา วิธีการแก้ปัญหามีวิธีเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของบิดามารดา มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 21.42 อันดับที่สอง วิธีการแก้ปัญหามีวิธีพยายามพูดคุยกันให้มากเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดกันในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 16.07 อันดับที่สามซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย วิธีการแก้ปัญหามิรู้จะใช้วิธีการใดแก้ไขปัญหาคิดเป็นร้อยละ 14.28

ตาราง 10 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับตนเองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ความคาดหวัง	ความถี่	ร้อยละ
1	อยากเรียนสูง ๆ และจบมหาวิทยาลัย	35	62.50
2	อยากมีอนาคตและมีอาชีพที่ดี	28	50.00
3	ต้องการให้ผลการเรียนดีไม่ต่ำกว่าเดิม	11	19.64
4	อยากเรียนจบชั้น ม.6	8	14.28
5	พยายามให้มีความประพฤติที่ดีขึ้น	3	5.35
6	สบายใจเรื่องครอบครัว	1	1.78

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับตนเอง มีความคาดหวังอยากเรียนสูง ๆ และจบมหาวิทยาลัย มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 62.50 อันดับที่สอง มีความคาดหวังอยากมีอนาคตและมีอาชีพที่ดี คิดเป็นร้อยละ 50.00 อันดับที่สามมีความคาดหวังต้องการผลการเรียนดีไม่ต่ำกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 19.64 และอันดับสุดท้ายมีความคาดหวังสบายใจเรื่องครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 1.78

ตาราง 14 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับครูของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ความคาดหวัง	ความถี่	ร้อยละ
1	ครูสอนมีประสิทธิภาพ มีสื่อการสอนและตั้งใจสอน	34	60.71
2	ครูใจดีมีเหตุผลและคุน้อยลง	32	57.14
3	ครูเข้าใจและเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น	18	32.14
4	ครูสอนเข้าใจและไม่สอนนอกเรื่อง	17	30.35
5	ครูเข้าสอนให้ตรงเวลาและสอนให้ทัน	11	19.64
6	ครูให้การบ้านพอเหมาะ	5	8.92
7	ครูเป็นตัวอย่างที่ดีและพูดจาสุภาพ	4	7.14

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 พบว่า ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน มีความคาดหวังให้ครูสอนมีประสิทธิภาพ มีสื่อการสอนและตั้งใจสอนมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 60.71 อันดับที่สองต้องการให้ครูใจดีมีเหตุผลและคุน้อยลง คิดเป็นร้อยละ 57.14 อันดับที่สาม ต้องการครูเข้าใจและเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 32.14 และอันดับสุดท้ายต้องการให้ครูเป็นตัวอย่างที่ดีและพูดจาสุภาพ คิดเป็นร้อยละ 7.14

ตาราง 18 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนของนักเรียนที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ความคาดหวัง	ความถี่	ร้อยละ
1	ตั้งใจเรียนและไม่คุยขณะที่ครูกำลังสอน	33	58.92
2	มีความประพฤติที่ดีและเป็นคนดี	23	41.07
3	มีความรับผิดชอบ	10	17.85
4	เรียนจบและเลื่อนชั้นไปพร้อมกัน	8	14.28
5	มีความสามัคคี มีน้ำใจและช่วยเหลือกัน	7	12.50

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 18 พบว่า ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน มีความคาดหวังให้ตั้งใจเรียนและไม่คุยขณะที่ครู
กำลังสอน มากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 58.92 อันดับที่สองต้องการให้มีความประพฤติที่ดี
และเป็นคนดี คิดเป็นร้อยละ 41.07 อันดับที่สามต้องการให้มีความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ
17.85 และอันดับสุดท้าย ต้องการให้มีความสามัคคีมีน้ำใจและช่วยเหลือกัน คิดเป็นร้อยละ 12.50

ตาราง 22 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียนของนักเรียน
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ความคาดหวัง	ความถี่	ร้อยละ
1	ต้องการให้โรงเรียนสะอาดและมีห้องน้ำที่สะอาด	22	39.28
2	ต้องการให้มีจำนวนห้องเรียนและโต๊ะเรียนที่เพียงพอ	18	32.14
3	ต้องการให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนมากกว่านี้	9	16.07
4	ต้องการให้พัฒนาบุคลากรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น	8	14.28
5	ต้องการให้มีบรรยากาศที่ดี มีต้นไม้มาก และมีที่นั่งอ่านหนังสือได้ต้นไม้มาก ๆ	3	5.35
6	ไม่คาดหวัง	2	3.57
7	ต้องการให้โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้ทานฟรี	1	1.78

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 22 พบว่า ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน มีความคาดหวังให้โรงเรียนสะอาดและมีห้องน้ำที่สะอาดมากเป็นอันดับแรกคิดเป็นร้อยละ 39.28 อันดับที่สองต้องการให้มีจำนวนห้องเรียนและโต๊ะเรียนที่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 32.14 อันดับที่สาม ต้องการให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนมากกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 16.07 และอันดับสุดท้ายต้องการให้โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้รับประทานฟรี คิดเป็นร้อยละ 1.78

ตาราง 26 ค่าความถี่ ร้อยละ และการจัดอันดับ ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ลำดับที่	ความคาดหวัง	ความถี่	ร้อยละ
1	ต้องการให้บิดามารดาเข้าใจ เอาใจใส่ และมีเวลาให้ลูก	17	30.35
2	ต้องการให้บิดามารดาใจดี และมีเหตุผล	6	10.71
3	ต้องการให้บิดามารดาส่งนักเรียนเรียนสูง ๆ	5	8.92
4	ต้องการให้บิดามารดาไม่บังคับเข้มงวดเกินไป	4	7.14
4	ต้องการให้บิดามารดามีรายได้ดี	4	7.14
5	ต้องการให้บิดามารดาใช้งานบ้านน้อยลง	3	5.35
5	ต้องการให้บิดามารดาเพิ่มค่าขนมให้	3	5.35

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 26 พบว่า ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงในด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา มีความคาดหวังให้บิดา-มารดาเข้าใจ เอาใจใส่ และมีเวลาให้ลูกมากเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 30.35 อันดับที่สอง ต้องการให้บิดา-มารดาใจดี และมีเหตุผลคิดเป็นร้อยละ 10.71 อันดับที่สามต้องการให้บิดา-มารดาส่งเสริมให้นักเรียนเรียนสูง ๆ คิดเป็นร้อยละ 8.92 และอันดับสุดท้าย ต้องการให้บิดา-มารดาใช้งานบ้านน้อยลงและต้องการให้บิดา-มารดาเพิ่มค่าขนมไปทานโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 5.35

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหา ความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทำให้ทราบและตระหนักถึงปัญหา ความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายในการช่วยเหลือและพัฒนาการศึกษา ให้แก่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

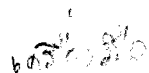
เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล เป็นนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย ปีการศึกษา 2542 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.00 ขึ้นไป ตั้งแต่ภาคเรียนที่เริ่มเข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) จนถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 56 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 50 คน โดยที่ ม.1 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอมแรก ม.2 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-3 ม.3 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 6 คน โดยที่ ม.4 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอมแรก ม.5 เป็นเกรดเฉลี่ยเทอม 1-3 ม.6 ไม่มี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ ความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนไทรน้อย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น ลำดับการเกิด ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม อาชีพบิดา-มารดา
2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
4. ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
5. ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
6. ข้อมูลเกี่ยวกับความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนไทรน้อย เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ เรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย
2. นัดวันและเวลาในการสัมภาษณ์นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
3. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนไทรน้อย
4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหาและความคาดหวัง ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาเดือนกุมภาพันธ์ 2543 ถึงเดือนมีนาคม 2543 โดยขอความร่วมมือจากคณะครูและนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย
5. ผู้วิจัยถอดเทปการสัมภาษณ์ได้แบบสัมภาษณ์ซึ่งสัมภาษณ์นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ และคุณภาพต่อไป

วิธีดำเนินการในการสัมภาษณ์

1. สร้างสัมพันธภาพโดยการแนะนำตัวผู้สัมภาษณ์ นักเรียนแนะนำตัวบอกจุดประสงค์การสัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกเทปเพื่อการสัมภาษณ์ในการหาข้อมูล เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2. เริ่มสัมภาษณ์หาข้อมูล โดยการถามปัญหา สาเหตุ วิธีการแก้ปัญหา และ ความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยใช้การบันทึกเทปใช้การสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

3. ยุติการสัมภาษณ์ โดยการสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พูดให้กำลังใจ และ ขอบคือนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และจัดอันดับ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตาม เพศ ลำดับที่ การเกิด ระดับชั้น ผลการเรียนเฉลี่ยและอาชีพบิดา-มารดา พบว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และ ความคาดหวัง ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เมื่อจำแนก

1.1 จำแนกตามเพศพบว่า

เพศชาย มีปัญหาเกิดจากตนเองและเกิดจากครู เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น โรงเรียน และจากบิดา-มารดา ตามลำดับ

เพศหญิง มีปัญหาเกิดจากตนเองเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจาก ครู เพื่อนร่วมชั้น โรงเรียน และบิดา-มารดา ตามลำดับ

1.2 จำแนกตามลำดับที่การเกิดพบว่า

บุตรคนโต มีปัญหาเกิดจากตนเอง ครู และเพื่อนร่วมชั้น เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจากโรงเรียน และบิดา-มารดา ตามลำดับ

บุตรคนกลาง มีปัญหาเกิดจากครูเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ปัญหาเกิดจาก ตนเอง โรงเรียน เพื่อนร่วมชั้น บิดา-มารดา ตามลำดับ

บุตรคนสุดท้อง มีปัญหาเกิดจากตนเอง มากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ปัญหาเกิดจากครู โรงเรียน และบิดา-มารดา ตามลำดับ

บุตรคนเดียว มีปัญหาเกิดจากตนเอง รองลงมาคือปัญหาเกิดจากครู และปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ปัญหาเกิดจากโรงเรียน และบิดา-มารดา ตามลำดับ

1.3 จำแนกตามระดับชั้นพบว่า

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีปัญหาเกิดจากตนเอง มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจากครู เพื่อนร่วมชั้น โรงเรียน และบิดา-มารดา ตามลำดับ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีปัญหาเกิดจากตนเอง ครู เพื่อนร่วมชั้น โรงเรียน และบิดา-มารดา ในจำนวนที่เท่ากัน

1.4 จำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ยพบว่า

ผลการเรียนเฉลี่ย 3.00-3.50 มีปัญหาเกิดจากตนเอง เพื่อนร่วมชั้น และโรงเรียน มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ มีปัญหาเกิดจากครู และบิดา-มารดา

ผลการเรียนเฉลี่ย 3.51-3.80 มีปัญหาเกิดจากตนเอง มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจากครู เพื่อนร่วมชั้น โรงเรียน และบิดา-มารดา

1.5 จำแนกตามอาชีพบิดามารดา พบว่า

อาชีพเกษตรกร มีปัญหาเกิดจากตนเอง และมีปัญหาเกิดจากครู มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจากเพื่อนร่วมชั้น โรงเรียน และบิดา-มารดา

อาชีพลูกจ้าง มีปัญหาเกิดจากตนเอง มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ปัญหาเกิดจากครู เพื่อน โรงเรียน และบิดา-มารดา

อาชีพอื่น ๆ มีปัญหาเกิดจากครู มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่เพื่อนร่วมชั้น โรงเรียน และบิดา-มารดา

ตอนที่ 2 ปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตาม ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ด้านที่เกี่ยวกับครู ด้านที่เกี่ยวกับเพื่อน ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน ด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา

2.1 ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง

2.1.1 ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับตนเอง พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความวิตกกังวลในเรื่องผลการเรียนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ไม่ตั้งใจเรียนและไม่อ่านหนังสือ และมีปัญหาเกี่ยวกับไม่เข้าใจบทเรียนตามลำดับ

2.1.2 สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับตนเอง พบว่า ไม่เข้าใจบทเรียนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียนต้องช่วยงานทางบ้าน และสาเหตุของปัญหามาจากไม่ตั้งใจเรียน ตามลำดับ

2.1.3 วิธีการแก้ปัญหา ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง พบว่า ใช้วิธีการแก้ปัญหาให้วิธีพยายามตั้งใจเรียน และทบทวนบทเรียนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ใช้วิธีอ่านหนังสือให้มากขึ้น และใช้วิธีถามครูและเพื่อนตามลำดับ

2.1.4 ความคาดหวัง ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังต้องการเรียนสูง ๆ และจบมหาวิทยาลัย มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ต้องการมีอนาคตและอาชีพที่ดี และมีความคาดหวังต้องการให้มีผลการเรียนดีไม่ต่ำกว่าเดิม ตามลำดับ

2.2 ด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน

2.2.1 ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน พบว่า มีปัญหาครูสอนไม่เข้าใจ และสอนไม่ตรงกับเนื้อหามากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีปัญหาเกี่ยวกับครูดูทำให้นักเรียนกลัว และมีปัญหาอุปสรรคการเรียนการสอน วิธีการสอนไม่น่าสนใจ ตามลำดับ

2.2.2 สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน พบว่า สาเหตุของปัญหามาจากครูไม่เตรียมการสอน ชอบพูดเรื่องอื่น ๆ ให้จ้ออย่างเดี๋ยวนั้น มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ครูไม่มีสมาธิในการสอนเพราะนักเรียนเสียงดังและสาเหตุของปัญหามาจากครูเข้าสอนช้าและบางครั้งไม่เข้าสอน ตามลำดับ

2.2.3 วิธีการแก้ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน พบว่า นักเรียนใช้วิธี ศึกษาและอ่านหนังสือเองมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ขยันและตั้งใจเรียน และใช้วิธีถามครูและเพื่อนตามลำดับ

2.2.4 ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน พบว่า มีความคาดหวังให้ครูสอนมีประสิทธิภาพ มีสื่อการสอน และตั้งใจสอน มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ต้องการให้ครูใจดีมีเหตุผล และคุณ้อยลง และต้องการให้ครูเข้าใจและเอาใจใส่นักเรียนมากขึ้น ตามลำดับ

2.3 ด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน

2.3.1 ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนชอบคุยเสียงดัง ขณะที่ครูสอนทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ เพื่อนไม่ตั้งใจเรียนชอบชวนคุย และมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนชอบแกล้งข่มขู่ขโมยเงิน ตามลำดับ

2.3.2 สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน พบว่า สาเหตุของปัญหามาจากเพื่อนชอบชวนคุยทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ครูสอนจึงไม่ค่อยได้ยิน มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ นักเรียนชอบคุยในขณะที่ครูสอน

2.3.3 วิธีการแก้ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน พบว่า วิธีการแก้ปัญหาใช้วิธีตักเตือนเพื่อนไม่ให้คุยขณะที่ครูสอน มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ชวนเพื่อนอ่านหนังสือและให้ตั้งใจเรียน และใช้วิธีบอกครูเมื่อเพื่อนแกล้งและข่มขู่ ตามลำดับ

2.3.4 ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน พบว่า นักเรียนมีความคาดหวัง ให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนตั้งใจเรียน และไม่คุยขณะที่ครูกำลังสอน มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ต้องการให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนมีความประพฤติดีและเป็นคนดี และต้องการให้มีความรับผิดชอบ ตามลำดับ

2.4 ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน

2.4.1 ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับ สื่อการเรียนการสอน ไม่พร้อม เก่า และชำรุด ห้องสมุดมีหนังสือน้อย มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ อาคารสถานที่เรียนสกปรก และมีปัญหาห้องเรียนไม่เพียงพอ ตามลำดับ

2.4.2 สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน พบว่า สาเหตุของปัญหามาจากนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือรักษาความสะอาดและชอบทำลายสาธารณสมบัติของโรงเรียน มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุน และสาเหตุของปัญหามาจากมีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ

2.4.3 วิธีการแก้ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน นักเรียนใช้วิธีเก็บขยะทำความสะอาดในส่วนที่นักเรียนรับผิดชอบ มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ วิธีชักชวนเพื่อนไม่ให้ทิ้งขยะ และทำลายสาธารณสมบัติของโรงเรียน และใช้วิธีบอกครูเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ตามลำดับ

2.4.4 ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน พบว่า นักเรียนมีความคาดหวังให้โรงเรียนสะอาด และมีห้องน้ำที่สะอาด มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ต้องการให้มีจำนวนห้องเรียนและโต๊ะเรียนที่เพียงพอและต้องการให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนมากกว่านี้ ตามลำดับ

2.5 ด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา

2.5.1 ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา พบว่า มีปัญหาบิดา-มารดาว่า บังคับในเรื่องการเรียนมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ไม่เข้าใจกันในครอบครัว บิดา-มารดาชอบทะเลาะกัน และมีปัญหาเกี่ยวกับขัดสนด้านการเงิน ตามลำดับ

2.5.2 สาเหตุของปัญหาด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา พบว่า มาจากฐานะทางการเงินในครอบครัวไม่ดี มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ บิดา-มารดาต้องการให้ลูกมีอนาคตที่ดี และสาเหตุของปัญหามาจากนักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงความรู้สึกที่มีต่อบิดา-มารดา ตามลำดับ

2.5.3 วิธีการแก้ปัญหาด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา พบว่า นักเรียนใช้วิธีเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของบิดา-มารดา มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ วิธีพยายามพูดคุยกันให้มากเพื่อให้เกิดความใกล้ชิดกันในครอบครัวและไม่รู้จะใช้วิธีใดในการแก้ปัญหา ตามลำดับ

2.5.4 ความคาดหวังด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา พบว่า นักเรียน มีความคาดหวังให้บิดา-มารดาเข้าใจ เอาใจใส่ และมีเวลาให้ลูก มากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ต้องการให้บิดา-มารดาใจดี และมีเหตุผล และต้องการให้บิดา-มารดาส่งเสริมให้ลูกเรียนสูง ๆ ตามลำดับ

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำแนกตามเพศ ลำดับที่ การเกิด ระดับชั้น ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และอาชีพบิดา-มารดา จากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับตนเอง รองลงมามีปัญหาเกี่ยวกับครู และมีปัญหาที่เกี่ยวกับเพื่อนตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนส่วนใหญ่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการสร้างเอกลักษณ์ให้กับตนเอง เป็นวัยที่ต้องการความสนใจจากผู้อื่น ต้องการเป็นคนเก่ง และเป็นที่ยอมรับของบุคคลรอบข้าง จึงทำให้นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับตนเองในเรื่องวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการเรียน ไม่ตั้งใจเรียนเนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนที่ครูสอน และใจจะเฉยเฉยกัน เพื่อนก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาดสมาธิในการเรียน เช่น เพื่อนชอบคุยเสียงดังในขณะที่ครูสอน ซึ่งสอดคล้องกับ มนูญ เป้นเจริญ (2522 : 88-92) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว ปัญหาสังคม และปัญหาการเรียน ของนักเรียน อาชีวศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 จังหวัดสงขลา ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประสบปัญหาในเรื่องการเรียน มากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือปัญหาสังคมและส่วนตัว

ตอนที่ 2 ปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง จากการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับวิตกกังวลกับผลการเรียนเกิดจากสาเหตุไม่เข้าใจบทเรียน นักเรียนใช้วิธีแก้ปัญหาโดย พยายามตั้งใจเรียน ทบทวนบทเรียน และนักเรียนมีความคาดหวังอยากเรียนสูง ๆ จบมหาวิทยาลัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะมีความเอาใจใส่ต่อผลการเรียน จึงทำให้เกิดความวิตกกังวลกับผลการเรียน เพราะนักเรียนจะมีความคาดหวังว่าตนเองจะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก จึงใช้วิธีแก้ปัญหาโดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เพื่อต้องการให้ตนเองเรียนจบสูง ๆ และสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ตามความต้องการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พูนสุข จิตรนุสนธ์ (2521 : 96-98) พบว่า นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนมีสาเหตุมาจากความวิตกกังวลกับผลการเรียนและการสอบ

ด้านที่เกี่ยวกับครูผู้สอน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับครูสอนไม่เข้าใจและไม่ตรงกับเนื้อหา นักเรียนใช้วิธีแก้ปัญหาโดย ศึกษาและอ่านหนังสือเอง เพื่อให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีความต้องการที่จะให้ครูมีการเตรียมการสอนที่ดี มีสื่อในการสอน และตั้งใจสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความตั้งใจต่อการสอนของครู และนักเรียนจะมุ่งที่เนื้อหาการสอน เพื่อต้องการให้การสอนของครูมีความน่าสนใจ มีสื่อที่ทันสมัย มีบรรยากาศที่ดีและท้าทาย เพื่อจะได้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียน ซึ่งจะทำให้ ตรงตามความต้องการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุนทร โคตรบรรเทา (2530 : 19) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่ไม่ท้าทายจะทำให้เด็กนักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน สร้างนิสัยเกียจคร้าน ซึ่งจะเป็นอุปสรรคและปัญหา ต่อผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียน และสอดคล้องกับ อารี รังสินันท์ (2529 : 25) ที่ว่า การจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่ท้าทายสำหรับเด็กเรียนเก่งอาจทำให้เด็กไม่สามารถไปถึงศักยภาพสูงสุดได้

ด้านที่เกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนชอบคุยเสียงดังขณะที่ครูสอนทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน เรียนไม่รู้เรื่อง ครูสอนจึงไม่ค่อยได้ยิน นักเรียนแก้ปัญหาโดยชักชวนเพื่อนไม่ให้คุยในขณะที่ครูสอน และนักเรียนต้องการให้เพื่อนตั้งใจเรียน และไม่คุยในขณะที่ครูกำลังสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความตั้งใจและเรียนรู้ได้ไวอธิบายเพียงครั้งเดียวก็เข้าใจ กระตือรือร้นในการเรียนที่ต้องมาเรียนร่วมกับเด็กอ่อนซึ่งเป็นเด็กที่ไม่ค่อยสนใจเรียน ชอบคุยเสียงดังในขณะที่ครูสอน ซึ่งจะเป็นการลดให้เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีผลการเรียนที่ลดลงได้ ทำให้เด็กเรียนเก่งไม่สามารถพัฒนาไปตามความสามารถ ดังนั้นจึงทำให้เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงต้องการให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนตั้งใจเรียน เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน ให้สนใจหาความรู้เพิ่มเติม และชักนำไปในสิ่งที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เซลลิน และ เบิร์ช (Sellin and Birch, 1981 : 5) ที่ว่า หลักสูตรการสอนและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนในโรงเรียนมีส่วนช่วยพัฒนาสติปัญญาและความสามารถของเด็ก

ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไม่พร้อม เก่าและชำรุด ห้องสมุดมีหนังสือน้อย เป็นเพราะโรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุน นักเรียนแก้ปัญหาโดยบอกครูเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ และเขียนแสดงความคิดเห็นใส่กล่องหน้าห้องผู้อำนวยการ นักเรียนต้องการให้โรงเรียน มีจำนวนห้องเรียน โต๊ะเรียน และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอมากกว่านี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการจัดการในโรงเรียน เช่น สื่อการเรียนการสอน ความพร้อมของห้องสมุด จำนวนห้องเรียนที่เพียงพอ ซึ่งขาดความพร้อมเพราะเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และเป็นโรงเรียนระดับอำเภอ

การคมนาคมไม่สะดวก ดังนั้นจึงขาดเงินสนับสนุนจากแหล่งชุมชน จากผู้ปกครองนักเรียน และ ขาดงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 167-178) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการมัธยมศึกษา พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อม ในโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน สภาพห้องสมุด อุปกรณ์การเรียน และอาคารเรียน

ด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา จากการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับ บิดา-มารดาคุ้งคับมากในเรื่องการเรียน เป็นเพราะว่า บิดา-มารดาต้องการให้ลูกมีอนาคตที่ดี นักเรียนจะเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของบิดา-มารดา นักเรียนต้องการให้ บิดา-มารดาเข้าใจ เอาใจใส่ และมีเวลาให้ลูกมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บิดา-มารดาต้องการให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน มีอาชีพและมีอนาคตที่ดี ไม่ต้องการให้นักเรียนลำบาก ทำงานหนัก เหมือนบิดา-มารดา จึงบังคับเข้มงวดกับนักเรียนมากในเรื่องการเรียนและความประพฤติ ดังนั้น การเข้มงวด คุ้งคับมาก ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวลได้และทำให้เกิดความสับสนที่ไม่ดีกับบิดา-มารดา งานวิจัยของ แลนดิส (Landis, 1954;105-106) กล่าวว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวแบบเข้มงวด หรือมีอำนาจเหนือกว่าบุตร เด็กที่ได้รับการปกครองแบบนี้ จะมีความวิตกกังวล มีความเครียดทางจิตใจ เพราะต้องคอยหวาดระแวงว่าจะทำตามไม่ได้ และสอดคล้องกับ วิทเมอร์ (ประทอง ประสิทธิ์พร. 2519: 14 ;อ้างอิงมาจาก Witmer. n.d) กล่าวว่า เด็กที่มีปัญหาปรับตัวได้ไม่ดีซึ่งมีอิทธิพลมาจากความสับสนที่ไม่ดีกับพ่อแม่

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. ผู้บริหารโรงเรียน ควรสนับสนุนให้มีโครงการพิเศษที่จะช่วยเหลือและพัฒนา นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการวางแผนนโยบายการบริหารการศึกษาในโรงเรียน ให้ครอบคลุมทั้งนักเรียนและครู ให้เป็นระบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับนักเรียนและครู สังกัดในโรงเรียนและให้สัมพันธ์กับแหล่งชุมชน โดยยึดหลักการป้องกัน การแก้ไขและการพัฒนา
3. ครูประจำชั้น ควรมีการตรวจสอบและติดตามผลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงทั้งในด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม เมื่อพบปัญหาควรรับหาทางช่วยเหลือในห้อง ประจำชั้น ทั้งในด้านการเรียน ส่วนตัว และสังคม อย่างใกล้ชิด เมื่อพบปัญหาควรรับหาทางแก้ไขปรับปรุง

4. ครูผู้สอน ควรมีการวางแผนเตรียมการสอน จัดทำแผนการสอนโดยคำนึงถึงนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ และสอนให้ตรงกับเนื้อหาโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

5. ครูแนะแนว ควรจัดบริการแนะแนวทั้ง 5 ให้ครบ โดยเฉพาะบริการที่ 2 การให้ข้อเสนอแนะทางการศึกษาและส่วนตัว ได้แก่ เทคนิคการเรียนรู้เก่ง หลักการอ่านหนังสือ การเตรียมตัวสอบ การวางแผนในด้านการเรียน และการจัดทำตารางภารกิจในด้านส่วนตัวของนักเรียน เป็นต้น ครูแนะแนวควรจัดบริการให้คำปรึกษา ทางด้านการเรียนและส่วนตัวแก่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

6. ครูทุกฝ่ายในโรงเรียน ควรให้ความร่วมมือร่วมใจที่จะช่วยให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวกับตนเองและเกี่ยวกับครูโรงเรียน ควรจัดให้มีหนังสือเกี่ยวกับด้านวิชาการที่ทันสมัยให้เพียงพอแก่ความสนใจของนักเรียน

ทางโรงเรียนควรจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเกิดความเข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น

บิดา-มารดา ควรให้ความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเองกับบุตร โดยใช้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เกิดความวิตกกังวล กล้าคิดกล้าตัดสินใจที่จะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรได้มีการวิจัย ศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงของทุกโรงเรียนและทุกสังกัด

2. ควรได้มีการวิจัย ศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของทุกโรงเรียนและทุกสังกัดบ้าง

3. ควรได้มีการศึกษาเป็นรายกรณี (Case Study) ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำบ้าง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ พินศิริกุล. การสำรวจปัญหาการเรียน สังคม และส่วนตัวของนักเรียนโรงเรียนสารพัดช่างในกรุงเทพฯ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ , 2521
- กุลวรรณ วิทยาวงศ์จุ. ความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับการปรับตัว. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.
- คณะกรรมการงานวิจัย สาขิตและทดลอง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). วิชาการ-ศึกษาศาสตร์. 1(1) : หน้า 88, กันยายน, 2542.
- คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี. ในหลวงกับการศึกษาไทย : ห้าทศวรรษสิริราชสมบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2539.
- ชวาล แพร็ดกุล. หลักการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมวิชาการ, 2517.
- ชิดชนก เชิงเซาว์. วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปัตตานี : โครงการผลิตตำรา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2539.
- ดวงเดือน อ่อนน่วม. เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กสามารถพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- นงค์นิตย์ สันต์สฤติย์ . การพัฒนาแบบสำรวจปัญหาสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.
- นวลจันทร์ เพิ่มพูนรัตนกุล. ความคาดหวังต่อการเข้าศึกษาของผู้นำท้องถิ่นในโครงการยกระดับความรู้พื้นฐาน สำหรับกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้นำท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2540. อัดสำเนา.
- นวลฉวี สุขหลาย. ทัศนคติและความคาดหวังของนักศึกษาวิชาเอกการพัฒนาชุมชนในวิทยาลัยครูที่มีต่อการพัฒนาชนบท. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- นวลน้อย สัตววรรณมาส. “ปัจจัยที่ช่วยให้เด็กเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง” วิชาการอุดมศึกษา. 4(1) : 20-25. กันยายน-ธันวาคม 2537.

นิกา พงศ์วิรัตน์. การศึกษาปัญหาทางสังคมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

กรมสามัญศึกษาในภาคกลาง. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

บรรหาร ราชมณี. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนตัวและแรงจูงใจเนื่องจากความคาดหวังใน
งานกับความพึงพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ. เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : บีแอนบีพับลิชชิง, 2534.

ปิยะรัตน์ วิภาสุรณทล. “เด็กปัญญาเลิศ”. คุรุปริทัศน์ .10 : 2528.

ประทุม แป้นสุวรรณ. การศึกษาเปรียบเทียบการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนเทศบาล และโรงเรียนนอกเขตเทศบาล
จังหวัดสิงห์บุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

ประธาน วัฒนวานิชย์. “ลักษณะของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง”, เรื่องไม่ยากถ้าอยาก
เรียนเก่ง 6 : 2538.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ . พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2538.

พิไลวรรณ จันทรสุกรี. ความคาดหวังในงานของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนีในเขตภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ พย.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2540.

พูนสุข จิตรนุสนธ์. การปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่นต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์
สศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521. อัดสำเนา.

พัชรี हाला. ความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาระดับกลางที่มีต่อบทบาทการปฏิบัติงานของผู้บังคับ
บัญชาระดับล่างในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538. อัดสำเนา.

มนูญ แป้นเจริญ. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัว สังคมและปัญหาการเรียนอาชีวศึกษา
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2522.

รสวัสดิ์ อักษรวงศ์. ความคาดหวังในความสามารถทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2536. อุดมศึกษา.

ระพีพร โพธิ์ศรี. การศึกษาเจตคติของนักศึกษาครูที่มีต่อสถาบันการฝึกหัดครูและอาชีพครู. อดิเรก : วิทยาลัยครูอุดรดิตถ์ , 2523.

รัตนศิริพานิช. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการเลี้ยงดูและความพร้อมทางการเรียนของเด็กวัยแรกเข้าเรียนในแหล่งเสื่อมโทรม. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ถนัดดาวัลย์ หกสุวรรณ. การเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กับ โรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2518. อุดมศึกษา.

วิชากร,กรม. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2538.

วิมลภา จันทร์เพ็ญ . ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระหว่างนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ชั้น ม.5 ในเขตกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อุดมศึกษา.

ศรียา นิยมธรรม. ทฤษฎีหลักการในการพัฒนาความเก่งของลูก. ในการพัฒนาและส่งเสริมความเก่งของลูก. กรุงเทพมหานคร : แปลน พับลิชชิง, 2530.

สมลักษณ์ เพชรช่วย. ความคาดหวังในการเรียนการศึกษาสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดระยอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.

สมศักดิ์ ถิภาสุรพิสุทธิ์. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียน สังคมและส่วนตัว ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 2. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อุดมศึกษา.

สไต นิยมจันทร์. การศึกษาปัญหาการเรียนส่วนตัวและสังคม และวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อุดมศึกษา.

สิทธิโชค วรานุสันติกุล. ข้อคิดนักบริหาร. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2532.

สุณีย์ ชีรดากร. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาน

สงเคราะห์หึงปากเกร็ด, 2525.

สุรชาติพย์ จรรยาอารีกุล. การศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคมของ

นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.อัดสำเนา.

สุนทร โคตรบรรเทา. การศึกษาผู้ใหญ่พื้นฐานการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

กรมวิชาการ, 2530.

สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2525.

สุวิมล ว่องวานิช. การศึกษาสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านชีวปัญญา

ปัญหาส่วนตัว นิสัย และทัศนคติทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต กรุงเทพฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.อัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัยและสัมมนาการมัธยม

ศึกษานโยบายการจัดรูปแบบการบริหารกลุ่มโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. ผ่านเบญจเพส. กรุงเทพฯ : สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน , 2540.

สำนักทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ. การจัดทำและรายงานผลการเรียนเฉลี่ย .

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2542.

หนึ่งหทัย กอปรศรีสวัสดิ์. การศึกษาสาเหตุของการติดสารเสพติด และความคาดหวัง

ในการเข้ารับการบำบัดในคลินิกยาเสพติด กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท

กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

อานนท์ ผกากรอง. ความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรใน

จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

2529.อัดสำเนา.

อารี รังสินันท์. (บรรณาธิการ). รวมบทความการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

กรุงเทพมหานคร . คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2529.

- อัจฉรา สุขารมณ์. การศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ. รายงานการวิจัยฉบับที่ 39 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2530.
- อัญชลี สารรัตน์. การศึกษาลักษณะและการปฏิบัติของผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิตศึกษา กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อุดมพร ดันตนะรัตน์. ความคาดหวังด้านอาชีพของเด็กในทัศนะของผู้ปกครองและเด็กหมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนเขื่อนหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531. อดำเนา.
- อุษณีย์ โพธิ์สุข. วิจัยสอนเด็กปัญญาเลิศ. ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , ม.ป.ท.
- Abraham , W. Commonsense about the Gifted Children. New York : Harper & Brothers Publishers, 1958.
- Bradley, R.C. The Education of Exceptional Children . Texas, Wolfe City : North Texas State University Press, 1970.
- Catherine, Marshall and Gretchen B. Rossman. Designing Qualitative Research. U.S.A : Sage Publications Inc, 1994.
- Clendening, C.P. and Davies, R.A. Creative Program for the Gifted : A Guide for Teacher, Librarians and Students. New York and London : R.R. Bowder Company, 1980.
- Delph, Donna Jean. The Relationship of Personal and Social Adjustment and Academically Related Interest to the School Success of Sixth Grade Children From Low Incomes Hones, (1971) in Dissertation Abstract. 31 : 5025.
- Devos, George and Keiichi Miaushima. "The School and Delinquency : Perspective from Japan," Teacher College Record, LXIII, 8 May, 1962 The Emergence of Youth Societies : A Cross Cultural Approach. By David Gottlieb, Jon Reeves and Warren D. Tenhouten, Collier MacMillan Limited, London pp. 115-116.
- English, R.A. "The Educations Aspiration of Black and White Youth," Psychological Abstracts. 1971.
- Farah , Hanna El-Gawhay. "A study of the Personal Problems of United Arab Republic High School Adolescents with Implications for the Graduate Establishment of a

- Guidance Program," Dissertation Abstracts International, 30 (3) : September , 1969.
- Getzels,J.W.M.James and F.C. Ronall.Educational Administration : As a Social Process Theory. New York : Harper & Row Publishers, 1964.
- Gill, L.J., "Some Nonintellectual correlates of Academic Achievement among Mexican Secondary School Students," Journal of Educational Psychology. 53 : 144-149.
- Lucito, Leonard J. "Gifted Children," In Exceptional Children in the School. 179-237. Rinehart and Winston : Halt, 1963.
- Monrow, Walter S. Encyclopedia of Educational Research(1962). New York : The Macmillan Co.
- Osborn, M.E. "The Impact of Differing Parental Educational Level on the Educational Achievement, Attitudes, Aspirations and Expectations of the Child,"The Journal Of Educational Research, 1971.
- Richard, L.D. Management, New York : The Dryden Press, 1991.
- Sanderson, Herber, Basic Concepts in Vocational Guidance(1954) , New York : McGraw-Hill Book, Company, Inc., New York, 290.
- Sellin, Donald F. and Birch, Fack W. Psychoeducational Development of Gifted and Talented Learners. Asten Systems Corporation ,1981.
- Stipek, Deborah J. and M. Hoffman. "Children's Achievement Related Expectancies As a Function of Academic Performance Histories and Sex," Journal of Education Psychology. 1980.
- Terman,Lewis M. College and life : problem of Self – discovery and Self – direction. 4 th ed. New York : McGraw – Hill Book, 1952.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสัมภาษณ์
- แบบสัมภาษณ์การศึกษาค้นคว้า ความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหา
ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ..... บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5644, 5664

ที่..... ทม 1012/ 01001..... วันที่..... / ๘ มีนาคม 2543

เรื่อง..... ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวสุภาวดี เขมะศรีสุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาปัญหาความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภักฎอนันตพงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุมกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และ อาจารย์ไพศาล อ้นประเสริฐ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ปัญหาความคาดหวัง และวิธีแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวสุภาวดี เขมะศรีสุวรรณ ซึ่งจะเก็บระยะเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาปัญหา สาเหตุ ความคาดหวัง และวิธีแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูง

ผู้สัมภาษณ์ .....

ผู้ให้สัมภาษณ์ .....

ระยะเวลา ..... นาที

สถานที่ .....

วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

1. เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ ความคาดหวัง และวิธีแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูง
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับแนวทางในการพัฒนาตนเอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1.1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 อายุ ..... ปี

1.3 ลำดับที่เกิด

- ☐ ลูกคนโต
- ☐ ลูกคนกลาง
- ☐ ลูกคนสุดท้อง
- ☐ ลูกคนเดียว

1.4 ระดับชั้น

- ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
- ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

1.5 ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม .....

1.6 อาชีพบิดา

- ☐ รับราชการ
☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ ค้าขาย
☐ เกษตร
☐ ลูกจ้าง
☐ อื่น ๆ

อาชีพมารดา

- ☐ รับราชการ
☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ ค้าขาย
☐ เกษตร
☐ ลูกจ้าง
☐ อื่น ๆ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1. การสร้างสัมพันธภาพ

ผู้สัมภาษณ์ : สวัสดิ์คณะนักเรียน

ครูชื่อ ..... นามสกุล ..... เป็นนิสิตปริญญาโทวิชา

เอกจิตวิทยาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ศึกษาปัญหา ความคาดหวัง และวิธีแก้ปัญหานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้ระบายความรู้สึก เพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อหาทางในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ข้อมูลที่สัมภาษณ์ในครั้งนี้จะเก็บเป็นความลับ และจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัย

ขั้นที่ 2. ข้อมูลการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์ : นักเรียนชื่ออะไรคะ ..... นามสกุล .....

ผู้สัมภาษณ์ : กำลังเรียนอยู่ชั้น .....

ผู้สัมภาษณ์ : นักเรียนมีปัญหาหรือความไม่สบายใจเกี่ยวกับตัวเองอะไรบ้าง

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

1.4 .....

1.5 .....

1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : ทำที่นักเรียนเล่ามานักเรียนมีความไม่สบายใจในเรื่อง.....
(สรุปจากเรื่องที่นักเรียนเล่า)
นักเรียนลองเล่าถึงสาเหตุของปัญหาซิคะ

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

1.4 .....

1.5 .....

1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : สาเหตุของปัญหาก็คือ.....(สรุปจากที่นักเรียนเล่า) แล้ว
นักเรียนมีวิธีจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

1.4 .....

1.5 .....

1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนพยายามที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น นักเรียนลองเล่าถึงความคิดหวังต่อตัวเองซิคะ

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : นักเรียนมีปัญหหรือความไม่สบายใจเกี่ยวกับครูผู้สอนอย่างไรบ้าง

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : เท่าที่นักเรียนเล่ามานักเรียนมีความไม่สบายใจในเรื่อง.....
(สรุปจากที่นักเรียนเล่า) นักเรียนลองเล่าถึงสาเหตุของปัญหาซิคะ

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : สาเหตุของปัญหาก็คือ.....(สรุปจากเรื่องที่นักเรียนเล่า) แล้วนักเรียนมีวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

- 1.1 .....
- 1.2 .....

		1.3 .....
		i.4 .....
		1.5 .....
		1.6 .....
ผู้สัมภาษณ์ :	เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนพยายามที่จะแก้ไขปัญหาคืออะไร นักเรียนลอง เล่าถึงความคาดหวังต่อครูผู้สอนซิคะ	
		1.1 .....
		1.2 .....
		1.3 .....
		1.4 .....
		1.5 .....
		1.6 .....
ผู้สัมภาษณ์ :	นักเรียนมีปัญหา หรือความ ไม่สบายใจเกี่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน อะไรบ้าง	
		1.1 .....
		1.2 .....
		1.3 .....
		1.4 .....
		1.5 .....
		1.6 .....
ผู้สัมภาษณ์ :	เท่าที่นักเรียนเล่ามานักเรียนมีความไม่สบายใจในเรื่อง..... (สรุปจากที่นักเรียนเล่า) นักเรียนลองเล่าถึงสาเหตุของปัญหาซิคะ	
		1.1 .....
		1.2 .....
		1.3 .....
		1.4 .....
		1.5 .....

1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : สาเหตุของปัญหาคือ ..... (สรุปจากที่นักเรียนเล่า) แล้ว
นักเรียนมีวิธีจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

1.4 .....

1.5 .....

1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนลองเล่า
ถึงนักเรียนมีความคาดหวังต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียนชื่อะ

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

1.4 .....

1.5 .....

1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : นักเรียนมีปัญหาหรือความไม่สบายใจที่เกี่ยวกับโรงเรียนอะไรบ้าง

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

1.4 .....

1.5 .....

1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : เท่าที่นักเรียนเล่ามานักเรียนมีความไม่สบายใจในเรื่อง.....
(สรุปจากเรื่องที่นักเรียนเล่า) นักเรียนลองเล่าถึงสาเหตุของปัญหาชื่อะ

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : สาเหตุของปัญหาก็คือ.....(สรุปจากที่นักเรียนเล่า) แล้ว
นักเรียนมีวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนลองเล่าถึง
นักเรียนมีความคาดหวังต่อโรงเรียนชะ

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : นักเรียนมีปัญหาหรือความไม่สบายใจเกี่ยวกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง
อะไรบ้าง

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : ทำที่นักเรียนเล่ามานักเรียนมีความไม่สบายใจในเรื่อง.....
(สรุปจากที่นักเรียนเล่า) นักเรียนลองเล่าถึงสาเหตุของปัญหาซิคะ

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : สาเหตุของปัญหาก็คือ.....(สรุปจากที่นักเรียนเล่า) แล้ว
นักเรียนมีวิธีจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนลองเล่าถึง
นักเรียนมีความคาดหวังต่อพ่อแม่หรือผู้ปกครองซิคะ

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....

- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....
- ผู้สัมภาษณ์ : ขณะนี้นักเรียนมีปัญหาเรื่องใดที่เป็นปัญหามากที่สุด ทำให้ไม่สบายใจ
- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....
- ผู้สัมภาษณ์ : เท่าที่นักเรียนเล่ามานักเรียนมีความไม่สบายใจในเรื่อง.....
- (สรุปจากเรื่องที่นักเรียนเล่า) นักเรียนลองเล่าถึงสาเหตุของปัญหาหะ
- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....
- ผู้สัมภาษณ์ : สาเหตุของปัญหาก็คือ.....(สรุปจากเรื่องที่นักเรียนเล่า) แล้ว
- นักเรียนมีวิธีจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไร
- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

ผู้สัมภาษณ์ : เป็นสิ่งที่ดีที่นักเรียนพยายามที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น นักเรียนลองเล่าถึงนักเรียนมีความคาดหวังกับปัญหานั้นจะ

- 1.1 .....
- 1.2 .....
- 1.3 .....
- 1.4 .....
- 1.5 .....
- 1.6 .....

1. ยุติการสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์ : จากข้อมูลทั้งหมดที่นักเรียนตอบครู นักเรียนมีสิ่งใดจะเพิ่มเติมอีกไหมคะ
.....
.....
.....
.....

ผู้สัมภาษณ์ : จากข้อมูลที่นักเรียนตอบมาทั้งหมดนี้ เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาก เพราะทำให้เห็นว่านักเรียนได้มีการทบทวนตัวเองรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง พยายามแก้ไข และมีความคาดหวังในสิ่งที่ดี
.....
.....

ผู้สัมภาษณ์ : สุดท้ายนี้ ครูขอบคุณนักเรียนมากนะคะที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และความสำเร็จของการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ นักเรียนเป็นผู้ที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

(.....)

ผู้สัมภาษณ์

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล	หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ผศ. พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวสุภาวดี เขมะศรีสุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	12 เดือนกันยายน พุทธศักราช 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพักครูโรงเรียนไทรน้อย อ. ไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 11150
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัด ราชบุรี
พ.ศ. 2536	ปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ (เอกจิตวิทยาการแนะแนว) วิทยาลัยครูเพชรบุรี (จังหวัดเพชรบุรี)
พ.ศ. 2542	การศึกษามหาบัณฑิต (เอกจิตวิทยาการแนะแนว) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2536-2540	รับราชการครูโรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน	รับราชการครูโรงเรียนไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

การศึกษาปัญหา ความคาดหวัง และวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียน
ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

บทคัดย่อ
ของ
สุภาวดี เขมะศรีสุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2543

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ปัญหา และความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ใน 5 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง ด้านที่เกี่ยวกับครู ด้านที่เกี่ยวกับเพื่อน ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน และด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

ผลการวิจัยพบว่า

- นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนใหญ่มีปัญหาในด้าน
  1. ด้านที่เกี่ยวกับตนเอง นักเรียนมีความวิตกกังวลกับผลการเรียนมากซึ่งเกิดจากสาเหตุที่นักเรียนไม่เข้าใจบทเรียน นักเรียนมีวิธีแก้ปัญหาโดยพยายามตั้งใจ และทบทวนบทเรียนให้มากขึ้นนักเรียนต้องการเรียนสูง และจบมหาวิทยาลัย
  2. ด้านที่เกี่ยวกับครู นักเรียนมีปัญหาในเรื่องที่ครูสอนไม่เข้าใจ และสอนไม่ตรงกับเนื้อหาเกิดจากสาเหตุที่ครูไม่เตรียมการสอน ขอบพูดเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่ตรงกับเนื้อหา นักเรียนแก้ปัญหาโดยศึกษาและอ่านหนังสือเอง และนักเรียนต้องการให้ครูสอนมีประสิทธิภาพมีสื่อการสอน และตั้งใจสอน
  3. ด้านที่เกี่ยวกับเพื่อน นักเรียนมีปัญหาในเรื่องเพื่อนชอบคุยเสียงดัง ขณะที่ครูกำลังสอนทำให้นักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน เรียนไม่รู้เรื่อง นักเรียนแก้ปัญหาโดย ดักเตือนเพื่อนไม่ให้คุยขณะที่ครูกำลังสอน และต้องการให้เพื่อนตั้งใจเรียน ไม่คุยกันเสียงดัง
  4. ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียน นักเรียนมีปัญหาในเรื่องสื่อการเรียนการสอนไม่พร้อม เก่าและชำรุด ห้องสมุดมีหนังสือให้ค้นคว้าน้อย และอาคารสถานที่ของโรงเรียนสกปรก เกิดจากสาเหตุที่ขาดงบประมาณ และนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด นักเรียนแก้ปัญหาโดยบอกครูในเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอน และช่วยกันพัฒนาความสะอาดในส่วนที่นักเรียนต้องรับผิดชอบ นักเรียนต้องการให้โรงเรียนมีอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนพร้อมกว่านี้ ให้โรงเรียนสะอาดมากขึ้น
  5. ด้านที่เกี่ยวกับบิดา-มารดา นักเรียนมีปัญหาในเรื่องบิดา-มารดาบังคับ และเข้มงวดในเรื่องการเรียนมาก เพื่อต้องการให้ลูกมีอนาคตที่ดี นักเรียนแก้ปัญหาโดยพยายามเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของบิดา-มารดา และนักเรียนต้องการให้บิดา-มารดา รักและเอาใจใส่ไม่เข้มงวดมากเกินไป

**A STUDY OF PROBLEMS SOLVING AND EXPECTATION OF
HIGH ACADEMIC ACHIVED STUDENTS**

AN ABSTRACT

BY

SUPAVADEE KAMASRISUWAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

MAY 2000

The purpose of this study was investigate personal problem , cause of the problem , problem solving and the expectation of high achieved student on five aspects as student , teacher , peer , school and family. The instrument used for collecting data was structure interview

The results were as follows

1. Students aspect ; Students felt anxiety about learning achievement because they could not understand the lesson. They tried to cope the problem by paying more attention and reviewing their lesson and they wanted to further studying to undergraduate level.

2. Teacher aspect ; Students found problem with teacher who taught without relevant content and could not make students understand because they did not prepare the lesson , talked to other things instead of the content. Students coped the problem by studying and reading by themselves, and they wanted teacher teaching with more efficiency , intention and using teaching media.

3. Peer aspect ; Students found peer liked loud talking while teacher was teaching so it made students had losed concentration in studying meditation on learning and could not understand the lesson. They coped the problem by warning peer not to talk while teacher was teaching and wished them to pay more attention and not to talk so loud.

4. School aspect ; Students found there was no appropriate teaching media and it was also too old and damaged. There were few books in the library and school building was not clean. These problems aroused because there were no enough budget and no student cooperation of cleaning. Students coped the problems by asking teacher about teaching media and students cooperation in cleaning the responsible areas. They wanted school equipped with more teaching media and clean school building.

5. Parents aspect ; Students found their parents were always strict and compelled them about learning because they wished their children the good future. Students coped the problem by obeying and performing parents instruction and they wanted parents 'love and understanding and reduce strictness.